آواز

RTA

از انتشارات رادیوتلویزیون ملی افغانستان

شماره ۳ -۴ سال ۱۳۸۶

د رادیو، تلویزیون او سینما په برخه کی ...

مولوی د روح سفیر...

موسیقی هم حس میشود هم ...

دافغانستان ملی راډیو...

گوینده کی چیست ...

داستانی ژانرونه

وظایف و رسالت...

د دیری مجلسونو...

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

به نام خداوند توانا

صاحب امتیاز : رادیو تلویزیون ملی

تحت نظر : داکتر عصمت اللهی ، الحاج محمد داوود، محمد حلیم تنور، داکتر عبدالواحد نظری ، شمس راد ،عزیزالله اریافر

مدیر مسئول : لمیه احمدزی

مسئول تصحیح چاپ : عبدالقدیر صائم احمدی

موبایل : ۰۷۹۹۳۵۳۳۶۲

گرافیک و دیزاین : امان الله (جا و ید)

نشانی: وزیر محمد اکبرخان /سرک ۱۳ / ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی .

تیلفون :۲۱۰۳۱۶۴

تیراژ : ۱۰۰۰

آوزدر ویرایش و کوتاه کردن نوشته ها آزاد است.

چاپ : مطبعه آزادی

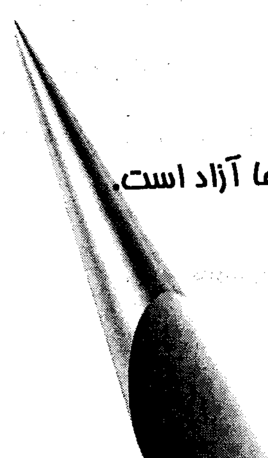

در برگهای این شماره

- ۲- سخن نخست
- ۳- درادیو تلویزیون او سینما په برخه کی ...
- ۵- رویدادهای فرهنگی
- ۱۰ - مولوی دروح سفیر
- ۱۲- موسیقی هم حس میشود...
- ۱۴ – دافغانستان ملی رادیو..
- ۱۶- گوینده گی چیست ...
- ۱۸- ویژگی ...
- ۲۰-داستانی ژانرونه
- ۲۲-وظایف ورسالت...
- ۲۷- اشعار انتخابی ...
- ۳۰- سینما مستند..
- ۳۲- استاد عبدالغفور برشنا
- ۳۴- ددیری مجلسونه
- ۴۰- ابتکاروخلاقیت...
- ۴۴-پلان نشراتی

PROPERTY OF ACKU
S 1102

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسانهء ملی و رسالت ملی

رسانه ها در روز گار معاصر و به ویژه در جهان رو به انکشاف نه تنها نقش اطلاع رسانی، آموزشی و سرگرمی را دارند بلکه رسالت بزرگ پاسداری از ارزش ها و فرهنگ ملی و تلاش در راستای آن، همپا با گسترش دانش و تکنالوجی را نیز به دوش می کشند این رسالت در جامعهء چون افغانستان که سه دهه بحران را سپری نموده و تازه مشق دموکراسی می نماید، نهایت با ارزش بوده که در این میان رادیو تلویزیون، از اهمیت ویژه برخوردار است در کشور افغانستان که بیش از ۹۰ در صد نفوس آن بیسواد است، نقش رادیو تلویزیون که توسط تصویر و صدا پیام ها را انتقال می دهند بس مهم است. در شرایط فعلی که کشور ما در معرض امواج مسموم کننده رسانه های غرض دارقرار دارد و آنان با سودجویی از نشرات شان از خود بیگانگی فرهنگی و در صدد انقطاع فرهنگ پربار ما در بین جوانان میباشد .

رسالت رادیو تلویزیون ملی بیشتر از بیش مهم شده تا در مقابل آنان ایستاده گی نموده، فرهنگ و ارزش های ملی و دینی ما را از سقوط به منجلاب، و جلوگیری از رشد فرهنگ بیگانه و مسموم کننده نجات بخشد.

مردم از رادیو تلویزیون ملی انتظار دارند تا در شکوه معنوی جامعه، عظمت تاریخی، غنای فرهنگی، همبستگی و وحدت ملی، میهن دوستی و پاسداری از ارزش های شکوهمند ملی یاری رسانده پاسدار ارزشهای جامعه باشد در پرتو چنین برنامه ها رسالتمندانه است که خود آگاهی ملی رشد می یابد از بیگانگی فرهنگ کاسته می شود، احساس همبستگی، برادری، سازنده گی و عشق به میهن و ملت شگوفان می گردد.

بدون شک که هیئت رهبری و کارمندان رادیو تلویزیون ملی چنین می اندیشند و چنین عمل می کنند. که نجات میهن، بازسازی کشور، سعادت ملت و پرباری در آیین ما در آن نهفته است.

مدیر مسوول

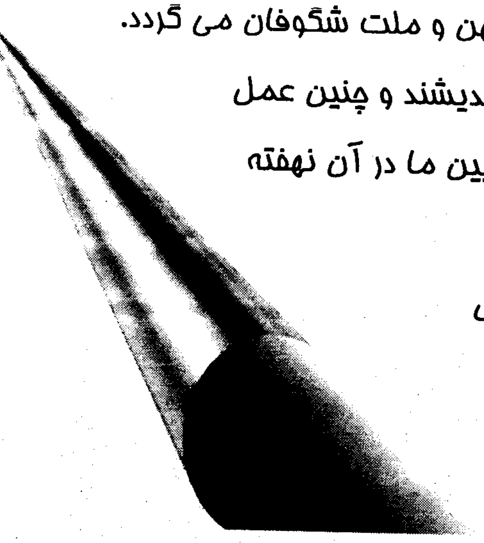

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راډیو، تلویزیون او سینــمایه برخه کې به اکادمي جوړه شي

د افغانستان ملی رادیو تلویزیون یو فرهنګي او ملی ارګان دی چې د دولت په چوکاټ کې فعالیت کوي، د افغانستان ملی راډیو تلویزیون لکه څنګه چې له نامه یې ښکاري یو ملی اداره او ترډېره هغه مسایلو ته پاملرنه کوي او د خپل خبري پوښښ لاندې یې راولي چې ملی ګټو، ملی ارزښتونو ملی وحدت او ملی هویت پورې اړوند وي، او کوښښ کوي چې په نړیوال ډګر کې د افغانستان فرهنګی،ارزښتونه وساتي او په ښه توګه یې خلکوته وروپیژني د افغانستان ملی راډیو تلویزیون دنده لري چې خپلو هیواد والو ته کره معلومات وړاندې کړي، د افغانانو د پوهې کچې د لوړولو په خاطر ښوونیز پروګرامونه جوړ او نشر کړي، ددې په څنګ کې چې تفریحي او ذوقي خپروني نشروي

درنو لوستونکو په همدې هکله مو د افغانستان دملی راډیو تلویزیون عمومي رئیس داکتر عبدالواحد نظری سره مرکه کړي چې ستاسو پام لوستولو ته یې را اړوم.

- داکترصاحب نظری تاسې که مهرباني وکړی لومړی د خپلو فعالیتونو په اړه موچې دتلویزیون اوراډیو په برخه کې ترسره کړی یو څه رڼا واچوئ خوښ به شو؟

- : له کومې ورځې چې زه د ملي راډیو تلویزیون د رئیس په توګه د سرطان د میاشتي په شلمه وټاکل شوم له هماغي لومړی ورځې مو خپلی جدي هڅې د تلویزیون او راډیو د حالت او خپرونو د ښه والي په موخه پیل کړي.

د تلویزیون وضع، لکه څنګه چې ټولو ته معلومه وه او ده، په داسې حالت کې وه چې، هر څوک مختلفي غوښتني او سلیقي لرل، هره اداره غوښتل چې خبرونه پرته له سانسور، کمښت او زیاتوالي څخه نشر شوی وای، ټول نشرات په شپه او ورځ کې ١٤ساعته وو، د نطاقانو مدیریت دا صلاحیت نه درلود چې حتی د اوو او اتو بجو خبري سرویس ته خپله یو ویاند وټاکي او دا هم له بهره تحمیلیده، د پروګرامونو محتوا ډیره ضعیفه وه، بکروندونو د خپرونو له محتوا سره مطابقت نه درلود، د راډیو تلویزیون ، د دندو د لایحو او وظایفو هیڅ درک نه وه معلوم، نشراتي پلان چې باید هره ورځ عمومي ریاست ته راشي، نه لیږدول کیده، د خبرونو ریڼداون عمومي ریاست ته نه راتلو، سندري پرته لدې چې د موسیقی د تطبیق د مدیریت لخوا وارزول شي وای او نشرشوي‌وای، خپریدې، د دواړو رسمي ژبو تعادل په نظر کې نه نیول کیده، ځیني اداري لکه (ایساف) چې د سپاټونو او اعلانونو د نشرولو په بدل کې مقررات او لایحې په نظر کې نېولای وای د ملي راډیو تلویزیو ن له لارې هسې خپریدل د دغو ټولو ستونزو لپاره مناسب تدابیر او اداري منظم چوکاټ جوړ شو.

زموږ خپروني چې ١٤ ساعته وې ١٨:٣٠ ساعتونو ته لوړې شوې اوس له نیکمرغه 24 ساعته نشرات لرو. د راډیو تلویزیون د چارو د ښه والي په موخه د ځانګړو بنسټونو له استازو سره مو ځانګړې لیدني وکړې او ځینو یې ملی راډیو تلویزیون سره د لازمو مرستو ژمنه هم وکړه، چې له هغې ډلې څخه مو د چین له سفیر او په افغانستان کې له ځانګړې استازي سره مو غونډې وکړې، چې له یو لړ بحث او خبرو اترو څخه وروسته یې د امکان وړ مرستو ژمنه وکړه اوپه ترڅ کې له مو ږ څخه وغوښتل چې د ملي راډیو تلویزیون یو ټاکلی وخت د (سي سي تي وي) او د چین د نړیوالی راډیو لپاره په کرایه ورکړي. همداراز مو د (اي او ایم) له موسسې سره د بادغیس د محلي رادیو د جوړولو په موخه د یو ملیونو ډالرو په لګښت یو قرار داد لاسیک کړ همدارنګه مو د آلمان د سفیر سره ځانګړې ناسته درلوده چې هغوی هم دملی راډیو تلویزیون سره د هر راز مرستو ژمنه وکړه، په همدې شان مو د یونسکو له ځانګړې استازي سره وکتل، همداراز مو د (صداوسیما) ایران له راغلی استازي سره وکتل چې د یوشمیر ژورنالستیکو روزنیزو کورسونو د په لاره اچولو ژمنه یې وکړه. د ولسي جرګې د رئیس ښاغلي یونس قانوني سره مو یوناسته تر سره کړ، چې له نوموړي سره د ملي راډیو تلویزیون د شته ستونزو په اړه هر اړاخیزه خبري وکړې، د ملي راډیو تلویزیون له لارې د پارلماني فعالیتونو د انعکاس لپاره د یو نیم ساعته خپروني د جوړولو پرېکړه وشوه .

هره اداره مکلفه ده چې خپلی د ورځنی کارونو رپوټ هره ورځ عمومي ریاست ته ولیږي، همدارنګه د تلویزیون او راډیو د نشراتو ریاستونه خپل یو میاشتنی نشراتي پلان عمومي ریاست ته ولیږي، د اطلاعاتو مدیریت مخکې له دې چې خبرونه نشر شي د خبرونو ریڼداون عمومي ریاست ته استوي او بیا وروسته له څارني او ارزوني د خبرونو د نشرولو اجازه ورکول کیږي، هیڅ یوه سندره د موسیقی د مدیریت له لیدنی او ارزیابی پرته د خپرولو وړ نه ده.

- ستاسي راتلونکي پلانونه څه دي؟

١- په پام کې لرو چه د تلویزیون لوګو تغیر کړو او د ملي کلمه په کې ور زیاته کړو.

جنوري له لومړي نیټي څخه په اروپا او امریکا کي هم د ملي تلویزیون خبروني نشریږي.
۳- د زړو خبرونو صیقلول او په نوي معیار سره جوړول.
۴- د راډیو، تلویزیون، هنر او ادبیات او اسلامي معارف په موافقه د تکره او مجربو کارکونکوڅخه یو نشراتي بورد تشکیلول چي د مضامینو د تصحیح او ایدیت وړتیا ولري- لومړي تلویزیوني سریال چي هر برخه یې د ۴۵ دقیقو لوري وي.
۵- د کال دغوره سندر غاړي د ټاکلو په موخه د افغاني سندرو د یو فیستیوال په لاره اچول کیږي.
۶- د استعدادونو د ودي او پرمختګ لپاره د رقابت فضا رامینځ ته کول.
۷- د تلویزیوني فلمونو د ژباړي اونریشن لپاره د ژباړونکو یوه کاري دله جوړول.
۸- د مستندو فلمونو پیرودل.
۹- د رادیو او تلویزیـــون د ارشیـــــف دیجیټلایز کول چي په دې برخه کي د فرانسوي موسسی (INA) مرسته کړي او د ارشیـــف د دیجیټلایز کار له زاره سیستم څخه نوي سیستم ته پیل شوی او تقریباً ۱۷۰۰ ساعته له زاره سیستم څخه نوي سیستم ته او ښتي او همدارنګه ۴۵۰۰۰ ساعته رادیــــویي ثبت شویو خپرونو په اړه چي بـــــاید دیجیټلایز شي په ۲۰۰۶ کـــــال کـــي د (INA) فـــرانـــــسوی موسســـــی سره تــــړون لاسلیک شوی دی.
۱۰- د هیواد د مهموخبرونو د تایـــتل ثبت په انګلیسي ژبه او دهغي نشرول.
۱۱- د صداي همـــوطـــــن د خپرونو نشرول د نورو خپرونو په ترڅ کی..
۱۲- د ولایاتو د رادیو تلویزیون ریاست د ولایتونو آمریتونـــو ته دنده سپارلي ترڅو د هر ولایت د فرهنګ کـــلتور اودودونو سره سم په اونی کي یوه خپرونه د دیرشو څخه تر شپیتو دقیقو پوري چي د ذوقي، هنري ورزشي معلوماتو او محلي سندرو لرونکي وي جوړ او د نشر لپاره مرکز ته راواستوي.
۱۳- د ملی ګتي دسپاتونونشرول .
۱۴- د ګردي میزونو خپرول د هیواد په سیاسي، اقتصادي او ټولنیزو موضوعاتو په هکله په پام کي لرو چي په بهرنیو هیوادونو کي د هغه هیواد څخه د مستقیمو خبرونو د لیږدولو لپاره یو خبریال ولیږدوو. او روخیني هیوادو کی خپله نماینده کی پرانیزو.
- په تخنیکي برخه کي څه اصلاحات او پروګرامونه په نظرکي لرئ؟
۱- خپرونو د ګرافیک او زیګنال جوړولو لپاره د تکره ګرافیک کارانو ګمارل او دوی لپاره د امتیاز په پام کي نیول.
۲- د تخنیکي وسایلو څخه د استفادي لپاره د با تجربه انجینرانو ګمارل، او د موجود انجینرانو او تخنیکرانو لپاره د کورسونو جوړول.
په اداري برخه کي د پرسونل د تشویق لپاره امتیاز او مکا فاتو ورکول.
۱- د ژورنالیستي کورسونو دایرول.
۲- د ملي رادیوتلویزیون د تولید شویو موادو څخه د استفادي لپاره د لایحي او اصولو طرحه.
۳- د اعلانونو د جذبولو لپاره د بازار موندني د یوي واحدي اداري جوړول. چي له دي لاري کوم عاید چي لاسته راځي د تلویزیون او رادیو د بهبود لپاره مصرف شي.
۴- د تحصیلي سویي تجربي او کاري درجي له پلوه د ټولو ریاستونو د کار کوونکو ویشل.
۵- د نوي کال لپاره په نوي تشکیل کار کول.
- ښاغلی نظري صاحب که دا راته ووایاست چي دغه بدلونونه چي تاسو یاد کړل دا یواځي د تلویزیون په برخه کي و، د رادیو په برخه کي څه پروګرامونه او اصلاحات په نظرکي لرئ.
- بلي زموږ پروګرامونه او اصلاحات یواځي تلویزیون پوري محدود ندي موږ د رادیو په برخه کي هم پروګرامونه په پام کي لرو.
۱- د ولایاتو لپاره انکشافي پلان جوړول.
۲- په هغه ولایاتوکي چي د رادیو ستیشنونه نشته د رادیو د جوړولو لپاره د خینو موسسو سره د قراردادونو لاسیک کول.
۳- د زړو قراردادونو په هکله څېړنه اوله سره غور.
همدا رنګه موږ په پام کي لرو چي په ملی رادیو تلویزیون کي د رادیو تلویزیون او سینما یوه اکاډمي جوړه کړو، چي په دي هکله مو د جرمني هیواد او اسیا پاسفیک هیوادونو له استازو سره چي مرکز یې په مالیزیا کي دی خبري کړي او یوې موافقي ته هم رسیدلي یو.
ښاغلی داکتر صاحب واحد نظری ستاسو سره له خبرو اترو مننه کوو.
- له تاسوڅخه هم مننه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رویدادهای فرهنگی

دملی تلویزیون نړیوالي خپروني.

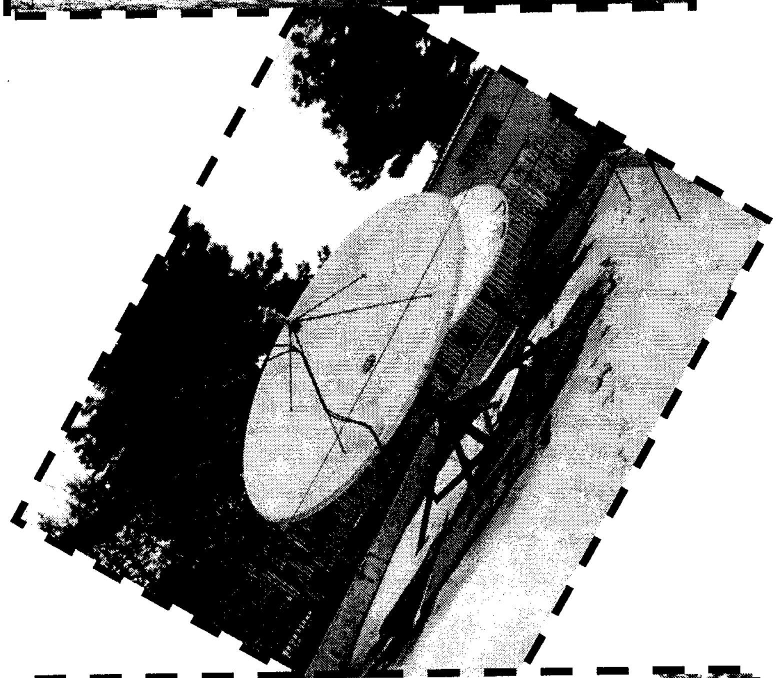

د اطلاعاتو او فرهنگ د وزیر له خوا پرانیستل شو.
د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر عبدالکریم خرم د ملی تلویزیون نړیوالي خپروني پرانستلی او په هغي غونده کي چي له همدی امله د ملی رادیو تلویزیون په تالارکي جوړه شوي وه په دی اړوند وویل: نن د هغی غوندی بلی بریا او بریالیتوب چي د ملی تلویزیون د نشراتو د نړیوال کیدو پیل دی جشن نیسو.
ده زیاته کړه چي له دی ورسته زموږ هیوادوال د نړی په بیلابیلو هیوادونو کي کولای شي د ملی تلویزیون خپروني وگوری.
د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر څرگنده کړه چي د ملی تلویزیون په نړیوال کیدو باندی کار د روان کال له پیل څخه شروع او د هیواد د جمهور رئیس د پاملرني او د همکارانو د ډیرو هلوځلو له امله خپل هدف ته ورسیدو.
ده زیاته کړه چي ملی تلویزیون د خصوصی تلویزیون لپاره یوسیال تلویزیون نه دی، ملی تلویزیون خپل مقام او خپل رسالت لری. ملی تلویزیون دنده لری چي د افغانستان بریا وی هیوادوالو او نړیوالو ته ورسوی.
د اطلاعات او فرهنگ وزیر وویل: د راډیو په اړوند وویل چي هڅه کوو د رادیو خپروني هم نړیوالی شی او د موقع په ترلاسه کولو سره دغه کار هم تر سره کیږی.
ښاغلي خرم د تلویزیون له کارکوونکو څخه وغوښتل چي پروگرامونه داسی برابر او نشر کړی چي د خلکو غوښتنه ده او هڅه وکړی چي پروگرامونه له پخوا زیات افغانی شی او تولیدات زیات او ښه شی.
وروسته ملی رادیوتلویزیون رئیس عبدالواحد نظری خبری وکړی وویل: اوس د ملی تلویزیون خپروني د نړی په پنځو براعظمونو کي لیدل کیږی او دا د کلونو هیله وه چي له نیکه مرغه په برخه موشوه، ښاغلي نظری زیاته کړه چي اوس په هیواد کي د ننه د هیواد والو په گډون په بهر کي له میشتو او مهاجرو افغانانو څخه هیله لرو چي خپلی نظریي او پیشنهادونه راولیږی.
ښاغلي نظری د ملی تلویزیون د آرکستر د بیرته جوړولو یادونه وکړه. او په خپروني کي د دغه ارکستر لخوا د ترانی، او ورپسی د هیواد مشهور هنرمند رحیم غفاری قوالی کنسرت اجرا کړ. په دی غونډه کي د کابینی ځینو غړو، د دوستو هیوادنو سفیرانو، د دولتی ادارو ځینو مسوولینو او د ملی رادیو تلویزیون منسوبینو گډون درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فستیوال آهنگ های محلی تحت نام د شملی گل

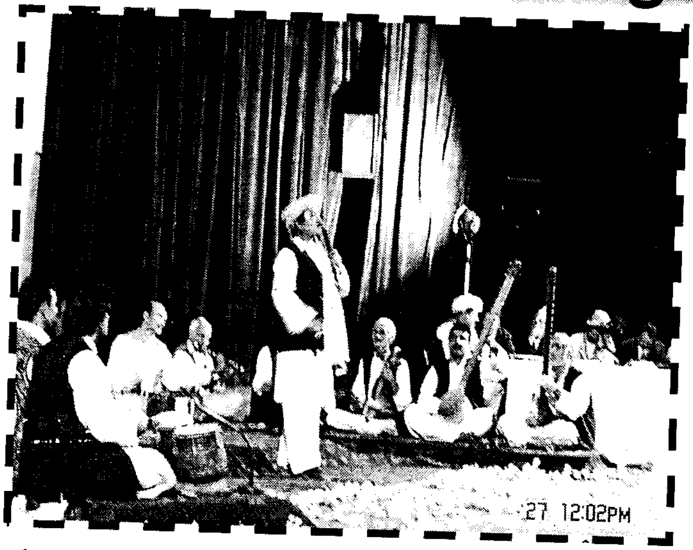

فستیوال اهنگ های محلی تحت نام د شملی گل از طرف انجمن هنرمندان موسیقی افغانستان طبق هدایت آقای عبدالکریم خرم وزیر اطلاعات و فرهنگ دایر گردید.فستیوال متذکره در تالار بزرگ رادیو تلویزیون ملی با بیانیه رئیس انجمن هنرمندان حیات اله گردیزی آغاز و بعدا آقای غلام نبی فراهی معین اداری و آقای دین محمد مبارز راشدی معین نشراتی وزارت اطلاعات و فرهنگ در مورد نگهداری اصالت آهنگهای محلی و رشد موسیقی اصیل کشور سخنرانی کردند. به تعقیب آن نغمه پیام صلح به کوشش استاد محمد حنیف نبی زاده ترتیب گردیده بود، توسط ارکستر موسیقی محلی نواخته شد. بعدا اهنگ مخصوص د شملی گل که توسط فضل الرحمن وحدت کمپوز شده بود اجراگردید. متعاقبا آهنگ های اصیل محلی توسط هنرمندان سابقه دار عرصه موسیقی محلی چون: استاد بیلتون، سلام لوگری، عالم شوقی... خوانده شد. در این فستیوال برعلاوه آواز خوانان سابقه دار کشور هنرمندان جوان نیز اشتراک ورزیده بودند.دراین فستیوال مجموعا چهل و یک (۴۱) پارچه آهنگ محلی توسط هنرمندان ولایات مختلف اجرا شد. استاد هماهنگ، استاد گلزمان، استاد محمد آصف، صفدر توکلی، محمد رسول زمری، محمد رفیق خشنود و حیات اله گردیزی به عنوان هیات بررسی وارزیابی نتایج این فستیوال را چنین اعلام کردند.

۱- آهنگ محلی منگل شوقی مقام اول برنده جایزه نقدی و دیپلوم درجه اول
۲- آهنگ محلی هزاره گی عظیم رضایی مقام دوم و برنده جایزه نقدی و دیپلوم درجه دوم
۳- اهنگ محلی خانم فرشته مقام سوم و برنده جایزه نقدی و دیپلوم درجه سوم
۴- آهنگ محلی سید آغا توخی مقام چهارم و برنده دیپلوم درجه چهارم

در اخیر فستیوال به تعدادی از هنرمندان با تجربه و سابقه دار عرصه موسیقی تقدیرنامه های انجمن موسیقی افغانستان توزیع گردید. قابل یادهانی است که فستیوال متذکره به کمک و همکاری همه جانبه ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی بخصوص مدیریت عمومی استدیو های ریاست تخنیکی به دایرکتری محترم (میرحیدر زاووش) مدیر عمومی مدیریت موسیقی ریاست هنر و ادبیات ثبت و از طریق تلویزیون ملی به نشر سپرده شد. انجمن موسیقی افغانستان در نظر دارد که در آینده نزدیک فستیوال رقص ها و اتن ملی را نیز به راه اندازد.

(میرحیدر زاووش)

نشست روسای رادیو تلویزیون ولایات

اخیرا نشست به اشتراک روسای رادیو تلویزیون ولایات افغانستان و عبدالواحد نظری رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی و روسای بخش های مختلف تلویزیون ملی در تالار سینمایی تلویزیون ملی دایر گردید.

این نشست به منظور بهبود نشرات تلویزیون ولایات دایر گردیده بود که منبعد نشرات تلویزیون ملی در ساعات تعیین شده به مراکز ولایات فرستاده و بعدا به نشر سپرده شود به آمرین رادیو تلویزیون های ولایات هدایت داده شده که برنامه های با کیفیت را در رابطه به مسایل فرهنگی، محلی، سیاسی، تاریخی، گزارشات از بازسازی شهری ولایات متذکره به شیوه عالی به منظور نشر به مرکز رادیو تلویزیون ملی فرستاده تا در یک وقت معین نشر گردد.

برای رقابت سالم برنامه ها در ولایات و تشویق آنها در نظر گرفته شد تا فستیوال برنامه های تلویزیونی ولایات به راه انداخته شود و توسط یک هیأت با صلاحیت برنامه ها برای برنامه های که در درجه اول، دوم و سوم قرار گیرد جوایز و تقدیر نامه ها داده شود. بعدا آمرین رادیو تلویزیون های ولایات مشکلات شانرا در مورد کمبود کارمندان مسلکی، کمبود وسایل تخنیکی، مصارف روغنیات جنراتور ها، عدم انرژی برق را مطرح نمودند. که در مورد به ریاست رادیو تلویزیون ولایات وظیفه سپرده شد تا فهرست وسایل مورد نیاز آمریت های رادیو تلویزیون ها درجه بندی نموده و به ریاست ولایات سپرده شود.

حاجی عنایت الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

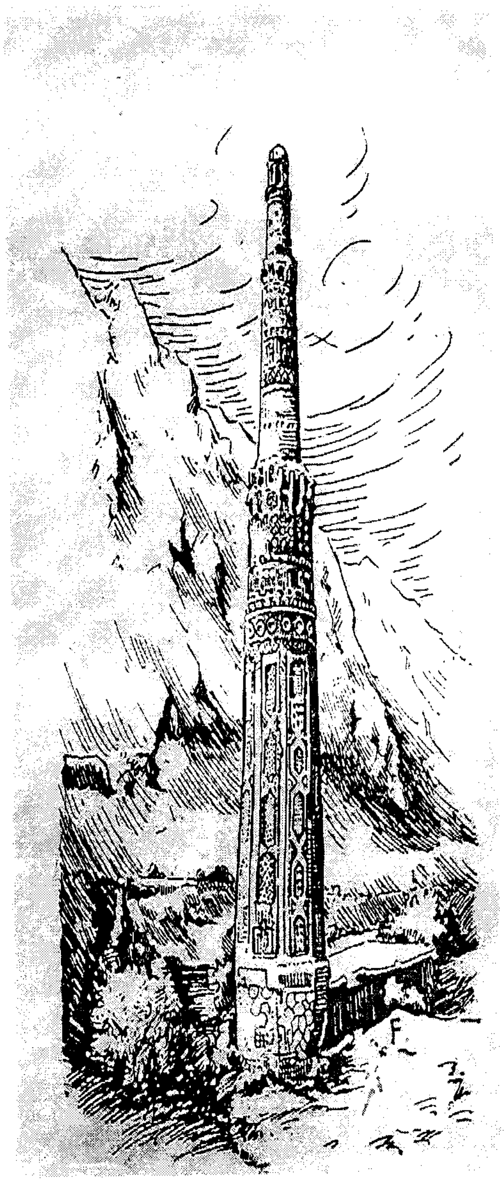

محافظت از منار جام و مصلای هرات

وزارت اطلاعات و فرهنگ اخیراً هیات را برای بررسی از وضعیت ساختمان منارجام در ولایت غور و مصلای هرات اعزام کرده بود که بعد از بررسی و دیدن اشخاص مسلکی از ساختمان ها بدین نتیجه رسیدند که برای استخدام و ترمیم هرچه بیشتر از منارجام به دوصدهزار دالر بودجه نیاز است. شورای وزیران، وزارت مالیه را موظف کرد که مبلغ مورد نیاز را برای بازسازی منارجام و مصلای هرات در اختیار وزارت اطلاعات و فرهنگ قرار دهند.

منارجام که از آن به عنوان کهن سال ترین بنای خشت و گل جهان نام برده می شود. در قرن دوازدهم میلادی ساخته شده و در سال ۲۰۰۲ مرکز حفظ میراث جهانی یونسکو خواستار ثبت آن در فهرست میراث فرهنگی جهان شد. مسوولین یونسکو در مورد این اثر تاریخی که در خطر و فرو ریختن آن موجود است که این منار احتمالاً یکی از منارهای خارق العاده کهن ترین برج آجری (خشتی) است که تا حال در جهان باقیمانده است.

نماینده یونسکو میگوید: به دلیل جریان آب در رود خانهء که در نزدیکی منارجام قرار دارد. و همچنان خیابان که از کنار مصلای هرات میگذرد خطر ویران گردیدن آن زیاد بوده است. امید برآن است که این آثار تاریخی جهان از خطر ویران شدن حفظ و مجدد باز سازی گردد.

هیولای سرخ

ششم جدی ۱۳۵۸ روز سیاه تاریخ کشور (اشغال کشور توسط قشون سرخ و اعمال دست نشانده آن) و سر آغاز بدبختیها، سیه روزی ها، مهاجرت های طولانی، دربدری ها و مبارزات خونین این ملت مظلوم ولی مسلمان، قهرمان و مجاهد بشمار میرود. اداره نمایش نامه های ریاست هنر و ادبیات رادیو تلویزیون ملی افغانستان تیاتر تلویزیونی را تحت نام (هیولای سرخ) تهیه، ثبت و به نشر سپردند که نمایانگر وحدت ملی اقوام، اقشار و ملیت های مختلف کشور در مقابل تجاوز اجانب و بیانگر رشادت دلیرمردان وطن پرست، مجاهدت مجاهدین سر به کف و راستین کشور که با ریختاندن خونهای شان کشور را از چنگال اجانب و متجاوزین آزاد نموده اند، میباشد.

به قول شاعر:

ما جان به فنا دادیم تا زنده شما باشید
بر خاک مزار ما دست به دعا باشید

تیاتر هیولای سرخ که برمبنای نوشته و کارگردانی محترم محمد عظیم (رباطی) به نمایش در آمد کارگردان خواسته تا ندای مادر وطن را در نقش {بی بی جان(ستوری منگل)} که خود یک مادر معیوب، درد دیده و ستم کشیده روزگار است که با لباس ملی به رنگهای سیاه، سرخ و سبز آراسته شده و در عین حال سوار بر (چوکی تایردار) که خود نمایانگر حالت و اوضاع نا اهنجار کشور از ابعاد مختلف و نشان بیرق ملی افغانستان میباشد، به تصویر گرفته که اولاد وطن را برای دفاع از نوامیس ملی، حراست از تمامیت ارضی و جهاد علیه کفار و متجاوزین وامیدارد که اولاد صالح وطن اعم از مرد، زن، پیر و جوان باریختاندن خون و دادن جان های شیرین شان به ندای مادر وطن لبیک گفته و کشور عزیز شانرا از یوغ اسارت و برده گی آزاد مینمایند.

اداره مجله آواز تهیه و نشر چنین نمایشات آموزشی و تیاترهای تلویزیونی را یک گام بزرگ در راه پرورش روحیهء حس وطن دوستی و وطن پرستی در افراد جامعه خوانده و بخصوص یک رقیب خوبی در مقابل نمایشات و سریال های مبتذل تلویزیون های خصوصی که جز ترویج آئین هندونیزم و گمراه نمودن جوانان چیزی دیگری در قبال ندارد، دانسته موفقیت های بیش از حد را در این راستا برای نویسنده، کارگردان، و ممثلین این اداره خواهانست.

د عکاسي نندارتون

د ټول ښار تر نامه لاندې د عکاسي ننداراتون د ګویټه انستیتوت او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

آلمان د نړیوالو اړیکو د ټولنې لخوا د کابل په ملي موزیم کې پرانستل شو. په ننداراتون کې د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت فرهنګي مرستیال عمر سلطان ددغه نندارتون د پرانیستلو پر مهال وویل: دغه نندراتون د دواړو هیوادونو تر منځ د فرهنګي اړیکو پراختیا لپاره مهم او ارزښناک دي نوموړی له ټولو هیوادونو څخه د فرهنګي پراختیا غوښتنه وکړه دغه راز په کابل کې د آلمان کلتوري اتشي د فرهنګي پروژو په پیلولو کې ددغه هیواد د مرستې د ژمني په ترڅ کې وویل: ددغه نندراتون عکسونه چې د آلمان د یو پیاوړي عکاس د دوستې د اړیکو څرګندوي دي.

شاعر فرهیخته کشور

از طرف وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان از صدمین سالروز تولد شاعر گرانمایه و نامدار کشور استاد خلیل اله خلیلی در کابل تجلیل به عمل آمد.

استاد خلیل اله خلیلی عمر پر بار یش را در راه خدمت به وطن هموطنانش صرف نمود. وی شاعر شناخته شده بود که آثارش علاوه بر افغانستان در کشور های آسیای میانه، ایران، هندی و پاکستان از محبوبیت فراوانی برخوردار بوده و است.

از استاد خلیلی ۱۶۲ اثر منظوم چون کلیات اشعار، از بلخ تا قونیه، نی نامه، تاریخ غزنویان، فیض قدس، آرامگاه بابر، عقاب و چند ین اثر دیگر مشهور به جا مانده است.

موصوف با همه زندگی پربهایش با همه عشق و علاقهء که به کشورش داشت در سال ۱۳۶۶ به عمر ۸۲ سالگی در شهر پشاور پاکستان در دیار غربت وفات نمود و در همان جا در نزدیکی مقبره رحمن بابا به خاک سپرده شد.

د فراه، زابل، بامیان اوغور راډیو تلویزیون....

د فراه ولایت د ملي تلویزیون د خپرونو ترڅنګ د (اف ام) راډیویي خپروني پیل شوې.

د فراه والي مولوي محي الدین بلوڅ ددغې راډیو د پرانستلو په غونډه کې وویل دغه راډیو په ورځ کې د سهار او ماښګر لخوا نشرات لري او څلویښت کیلومتره ساحه یې تر نشراتي پوښښ لاندې راوستې ده.

ده ددې راډیو پرانستل د فراه ولایت د خلکو فرهنګي ودې او زیات پوهاوي په لاره کې یو مثبت ګام وباله. او د زابل ولایت سیمه ییزې راډیو بیا خپلې خپروني پیل کړې د زابل ولایت د اطلاعاتو او فرهنګ رئیس وویل دغه راډیو د (اف ام) په څپوکې د دیرشو کیلومترو په واټن ساحه تر اغیزې لاندې نیسي او د ورځي اته ساعته خپروني لري.

ده وویل د زابل ولایت سیمه ییزه راډیو پخوا د دولت د مخالفینو لخوا له منځه وړل شوي وه.

په همدی توګه د بامیان په ولایت کې د راډیو او تلویزیون دستګاه فعاله شوه د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر ښاغلی عبدالکریم خرم د بامیان ولایت لرغونی ساحی وکتلی همدغه راز دګرځندوی دودی په اړوند خبری اتری وکړی. د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر په داسی حال کې چې د دغه وزارت د ځوانانو د چارو معین، د بامیان والی داکترې حبیبی سرابی او ددغه ولایت د ځینو دولتی ادارو رئیسان ورسره و د بامیانو راډیو تلویزیون پرانست. ویل کیږی د بامیان ولایت ملی راډیوتلویزیون د شپی له مخی څلور ساعته خپروني لری او پنځلس کیومتره تر پوښښ لاندی راولي، ددغه تلویزیون په خپرونوکې، تفریحی، ادبی، هنری او معلوماتي پروګرامونه شامل دی.

د غور ولایت راډیو تلویزیون په خپرونو پیل وکړ. د غور ولایت راډیو تلویزیون په ورځ کې دري ساعته خپرونی لري او تر دیرشو کیلومترو ساحه پوښبوي په هغي غونډه کی چې له همدي امله جوړه شوي وه د غور والي بازمحمد احمدی خبري وکړي او د تلویزیون د خپرونو پرانستل د خلکو د ذهنونو په روښانه کولو کې یو ارزښتناک ګام وباله

تجلیل از سالروز وفات رحمان بابا

اخیراً کنفرانس تحقیقی دو روزه از صدومین سالروز وفات شاعر عبدالرحمن مهمند مشهور به «رحمان بابا» از طرف اکادمی علوم افغانستان در تالار لیسه استقلال راه اندازی گردیده بود.

در این کنفرانس تحقیقی پیام محترم حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان توسط محمد صدیق پتمن معین وزارت معارف قرائت گردید که در بخش از پیام آمده است:«رحمان بابا شاعر بود که در قلب مردمان هر قشر جامعه راه داشت طی دو قرن گذشته محققان شرقی و غربی در باره رحمان بابا پژوهیش های زیادی نموده اند. به اندیشه من منظور دریافت جوهر اصلی شعرهای رحمان بابا به تلاش و تحقیق بیشتر نیاز دارد».

بعداً پیام عبدالکریم خرم وزیر اطلاعات فرهنگ توسط دکتور عبدالواحد نظری رئیس عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان خوانده شد که در قسمت از پیام وعده داده شد که دیوان شعری رحمان بابا را چاپ و مقبره موصوف را در شهر پشاور با لوحه سنگ مرمرین مزیین سازند.

رحمان بابا در قریه بهادر پشاور متولد گردیده و در سال ۱۱۲۸هجری وفات نموده است. وی نه تنها گوینده و شاعر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زبان پشتو بود بلکه با سایر زبان ها نیز آشنایی داشت.

د ملي آرشيف بيا رغاونه

د ملي آرشيف د پخوانی ودانی د بیا رغاونی کار به په نږدي راتلونکی کي پیل شی دغه خبر د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر عبدالکریم خرم د ملی ارشیف الحاقیه ودانی د بنست ډبري د کیښودلو پرمهال وکړه. ښاغلی عبدالکریم خرم وویل د ملي آرشیف د ودانی ترڅنگ الحاقیه ودانی جوړول یو، مهمه اړتیا ده ددي ودانی په جوړولو سره به چي په دریو پوړونوکي جوړه شي د ملي آرشیف اداري، تخنیکي او انجنیري څانګي دغه ودانی ته ولیږدول شي او خطي نسخو د ترمیمولو لپاره مناسب ځاي په پام کي نیول شوي دي.

ښاغلي خرم ملي آرشیف د افغانستان د تاریخي خزاني په توګه و باله او زیاته یي کړه چي د حضرت عثمان غني (رض) د خلافت له دوري څخه تر نن ورځي پوري خطي او ارزښتناک فرهنګي آثار په کي شته.

کارمندشایسته رادیو تلویزیون ملی

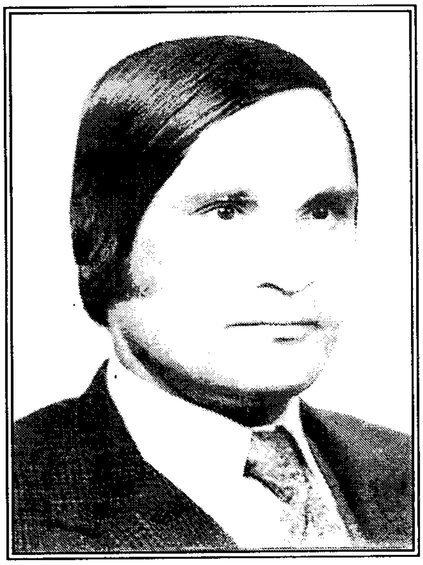

مرحوم عبدالمحمد غیاثی فرزند عبدالغیاث کابلی الاصل مسکونه گذر خوابگاه کابل یکی از ورزیده ترین قلم به دستان رادیو تلویزیون بود که بیشتر از چهل سال عمر شانرا وقف عرصه فرهنگ نمود. وی شخص مهربان، کاردان، بادرایت ،با کفایت و باهمکاران صمیمی و مهربان بود.

مرحوم غیاثی در رشته ادبیات و ژورنالیزم تحصیلات عالی داشت و در رادیو (B.B.C) لندن در رشته تهیه و برنامه سازی تحصیل نموده بود.

وی مبتکر اکثر برنامه های تربیتی، تعلیمی، آموزشی و فرهنگی در رادیو بود برنامه های مسابقه ذهنی، صفحهء از تاریخ، کورنی ژوند، ارمغان سحر، ما شنوندگان و برنامه دهقان از کارکرد های دوران مسوولیت شان در مدیریت عمومی روزنه رادیو بوده و جایزه جاپان پرایز برنامه دهقان یکی از دست آوردهای فرامرزی آن مرحومی بود.

مرحوم غیاثی در پست های مدیریت عمومی نشرات خارجی، رئیس افغان اعلانات، رئیس افغانفلم، رئیس ارتباط خارجه (R.T.A) مصدر خدمات شایستهء گردیدند. در سال (۱۳۷۰) نظر به زحمات و خدمات شایسته موصوف بنا به پیشنهاد ریاست عمومی رادیو تلویزیون و منظوری مقام ریاست دولت حائز لقب کارمند شایسته فرهنگ گردید. اما با افسوس و دریغ که اثر مریضی ایکه عاید حال شان گردید به جاویدانگان پیوسته یاد و خاطرات آن با ما و همکاران رادیو تلویزیون ملی جاویدانه است.

انالله و انا الیه راجعون

غزنی ولایت د آسیایي هیوادونو د اسلامی فرهنگ د پایتخت په توګه وپیژندل شو.

په لیبیا کي د اسلامی هیوادونو د تعلیمی، علمی او فرهنگی همکاریو سازمان پریکړه وکړه چي د غزنی ښار په ۲۰۱۳ میلادی کال کي د آسیایي هیوادونو د اسلامی فرهنگ د پایتخت په توګه وپیژندل شی. د اطلاعاتو او فرهنگ وزیر ښاغلی عبدالکریم خرم د اسیسکو سازمان په غونده کي ګدون کړي و. څرګنده یي کړه چي د آسیایي ښارونو د اسلامی فرهنگ د پایتخت په توګه د غزنی د تاریخی ښارتثبیتول د افغانستان د ملت یو ستر ارزښت او بریالیتوب وباله. او زیاته یي کړه چي د افغان ملت لپاره یوه ستره آزموینه ده چي څه ډول دغه ارزښتونه وساتل شی همدا راز، امنیت او سوله یوه مهمه او اساسي مساله ده چي باید ډیره ورته پاملرنه وشی. د غزنی خلک او اوسیدونکي باید په دغه برخه کي دولت سره همکاری وکړی. د اسلامی هیوادونو او فرهنگی لرغونتیاله پام کی نیولو سره. تاکل شوی ده چي په دی کال کی له تولی نړی څخه یو زیات شمیر ګرځندویان څیړونکي او فرهنګ دوستان غزنی ولایت ته سفر وکړي او بیلابیل سمی یي وګوری، د غزنی ولایت د اسلامی فرهنګ ثقافت او دعلم مرکز او زانګو بلل کیږی. له دغه ولایت څخه په تیره بیا په اسلامی دوره کي نومیالی فاتحان، شاعران او ادیبان روزل شوی دی.

بقیه ص (۴۸)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاتې برخه :

مولوی

د روح د سفیر په توګه

لمر

(رومي خان هغه (نی) یا شپیلۍ لیده چې د خدای پر شوندو ناست دی او خدای هر رنګه چې غواړي غږوي يې!۱۲).

(بشنو از نی چون حکایت میکند
از جدایها شکایت میکند
کز نیستان تا مرا ببریده اند
در نفیرم مرد و زن نالیده اند
سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
تا بگویم شرح درد اشتیاق
هر کسي کاو دور ماند از اصل خویش
باز جوید روزگار وصل خویش
من به هر جمعیتی نالان شدم
جفت بد حالان و خوش حالان شدم
هر کس از ظن خود شد یار من
از درون من نجست اسرار من...
ترپایه ۱۳)

مولانا باید په خپله د هغه له خولې واوریدل شي. زموږ ځیرنه، تشریح، حاشیه لیکنه ډیر خله له ذهن څخه را ولاړیږي، مولانا چې کوم نی، سیند، بحر، افتاب... یادوي هغه یې لیدلي او تجربه کړي، هغه د عشق د مرغلرې په موندلو سره د تولې هستۍ او نیستۍ تجربې ته مخه وکړه، کومې کلمې چې مولانا د شعر په کالبد کې موږ ته پر ایښي هغه یې د لطیفو حواسو له لارې لیدنه کړې او په خپله یې د صوت د ستر اقیانوس له عاشق څخه تر لاسه کړي، هغه په دغه عشق کې سوځي، لولپه کیږي او بیزته د نور او صوت له اقیانوس څخه راستنیږي او د شعر په لمن کې د خدای ننداره ږدي او دومره رنګین باران پر ستړي او ستومانه بشریت اوروي، مولانا د شمس له تجربې سره ولوتل شو، هغه ټول مفاخر او منصبونه بایلول او دا شیبه یوازې اقیانوس وه چې د هغه له دریځې را بهیده، هغه لومړنی سپین خالص کلمات راوړي، هغه له سره جهان، هستي، لمر، سمندر نوموي، او له دې کار سره مانا او د کلمو هندسي کالبوت یو ځای حرکت کوي. زموږ هلې ځلې دادي چې مولانا ترجمه کړو، موږ هغه ژوندۍ تجربه چې له بې مادې قلمرو څخه راغلې، د ذهن ماشین ته وراچوو او آسماني جنس په ځمکنیو خاورینو پنډو ځیزونو مانا کوو. زموږ پیژندنه او مسلکي پلټنه یو بل مولانا، یو ذهني مخلوق راوباسي او د فال نیولو دیوانونه پرې ډکوي.

هر کس از ظن خود شد یار من
از درون من نجست اسرار من

یا دا چې:

دل من هر دو جهان گشت و نیابید مثالش
به که ماند، به که ماند، به که ماند، به که ماند

مولوي

مولانا د عشق په تجربه کې خپل نوم، علمي او ادبي دبدبه د شاګردانو او ستایونکو پنده ذخیره، لوی شهرت او عزت او هر څه پریښول او د اګاهۍ له ابدي جریان سره وصل شو. هغه د روح سفیر شو، او له لیدلو څخه نالیدلو ته ورسید. او د شعر په کاروان کې ځمکې ته راغی.

(بشنو از نی چون حکایت میکند
از جدایها شکایت میکند...)

د روح سفر لرغوني پوهه (اکنکار) رومي یو له استاتیدو څخه ګڼي. فیل موري کله چې د ترافیکي واټ له سخت ګواښن څخه روغ رمټ راوځي، استاذ یې (واه زي) ورته وایي (رومي پخپل وخت کې د مستقیم انعکاس په کار کې پوره بر لاسی وه، تا نن دندی ته د تللو په لاره کې د مستقیم انعکاس خوند ولیده۱۴).

ور پسې کله چې مولانا د یوې بلې مکاشفې په ترڅ کې د فیل موري د اګاهۍ په وړاندې را څرګندیږي وایي:

(د روح سفر هدف ساده دی، هغه دا چې په همدې ژوندانه کې د معنوي آزادۍ د تجربې کولو لپاره د فرصت را مینځته کول...۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا د هغو وګړو تجربو ته اشاره کوي چې د دښمنانو په کلابندۍ کې ناڅاپه ترې تم شوي او په ښه ډېر لیرې واټن کې لیدل شوي، یا د شمس په څیر دتل لپاره محو شوي... واه زي فیل موري ته وایي چې هغه د تکر په وخت کې د مولانا لخوا د مستقیم انعکاس له لارې ژغورل شوی. او رومي ورته رڼا اچوي چې (مستقیم انعکاس فردي مهارت دی، دا د روح سفر یوه بیلګه ده چې د جسم او معنوي کالبوت د جلاکیدلو سبب ګرځي.۱۶).

د اکنکار په مکتب کې د روح سفر د فردي روح د ژغورنې او خدایي هیواد ته د هغه بیرته ستنیدلو اساسي چاره بلل کیږي. د روح سفر او مستقیم انعکاس تفاوت په دې کې دی چې (د روح په سفر کې ستا پاملرنه له مادي کالبوت څخه یوه بل دروني کالبوت ته لیږدول کیږي۱۷) خو په مستقیم انعکاس کې یوازې معنوی کالبوت له فزیکي کالبوت څخه جلاکیږي.

مولانا ټینګار کوي چې د روح سفر هدف یوازې او یوازې د معنوی آزادۍ د چارې آسانه کول دي، نه خودپرستي او د نفس راضي کول! (دا یوازې روح دی چې په یوه وخت کې د هر څه په هکله کې مطلقه پوهه ترلاسه کوي...کله چې روح غواړي وپوهیږي یوازې خپله پاملرنه هغې خواته اړوي او بیا په آسانی سره پوهیږي...۱۸).

مولانا په پای کې د معنویت دغه شاګرد ته وایي (ما مثنوي خپلو معاصرینو ته لیکلی و۱۹).

پایله:

اکنکار روح تر ټولو زوړعمری خالص فردي موجود ګڼي چې د څه باندې اته میلیونو فزیکي کلونو په ترڅ کې د زوکړې او مرګ له ستوني تیریږي او را تیریږي او د ځان پیژندنې او خدای پیژندنې له تجربو سره د خدای د همکار او خدمتګار په توګه خپل آسماني هیواد ته بیرته ستنیږي.

(از جمادی مردم و نـــامی شدم
و ز نما مردم به حـــیوان بر زدم
مـــردم از حـــیوانی و آدم شدم
پس چه ترسم کی ز مردن کم شوم
حمـــــله دیگر بمیرم از بشر
تا بـــــرآرم از ملائک پر و سر
بار دیگر از ملک قـــربان شوم
آنچه اندر وهم نایـــد آن شوم۲۰)

اکنکار فرد مسوول موجود ګڼي چې د عشق کولو له لارې یې د روح سپین کربت راویښیږي او له مادي نړۍ خپل (نو) پرې کوي او د الهي نور او صوت ژوندی مظهر ګرځي. او دغې پوړۍ ته هغه وخت فرد رسیږي چې د ابدیت شپیلۍ شي.

(بشنو از نی چون حکایت میکند
از جدایها شکایت میکند
کز نیستان تا مرا ببریـده اند
در نفیرم مرد و زن نالیده اند

او: هر کسي کاو دور ماند از اصل خویش
باز جوید روزګار وصل خویـــــش
ترپایه ۲۱)

د روح سفر لرغوني پوهه خدای عاشق ګڼي، د عشق اقیانوس ته یوازې په عاشقانه اراده او تلوسه ور الوتلای شو، او سړی باید په خپلو کړو وړو کې عاشق شي ترڅو عشق ووینې، عشق واورې، او عشق یې بستر شي.

د نیوزیلاند اوسیدونکي (وایول) د مکاشفې په ترڅ کې دغه کلمې په خپل زړه کې وینې:

(...عشق د هر څه کلي (کنجی) ده. موږ چې یو له بله سره مینه کوو نو دا مو د خدای لپاره ډالۍ ده. خبره پر موږ ده، موږ ټول سپیڅلي یاستو...۲۲)

او پای هم د شیخ سعدي پر دې بیت:

(آشنایان ره بدین معنی برند
در سرای خاص بار عام نیست۲۳)

پای

ماخذونه:

۱- فیل موري میتسو «درپیشگاه استادان اك»
۲- هارولد کلمپ «کودك درسرزمین وحش»
۳- سري هارولد کلمپ «ازاستاد بپرسید جلد۲» (۳۷۴)م مخ
۴- پال توئیچل «دندان ببر» (۱۷۶)م مخ
۵- سري هارولد کلمپ «شاهین ها بازمیگردد»
۶- داکترکریم سروش «قمارعاشقانه»
۷- تادکرامر...« اکنکارحکمت باستاني برای عصرحاضر» ۹۴ او۸۹ مخونه
۸- ربازار تارز از استاد بپرسید جلد۲
۹- شریعت- کي- سوګماد جلد۲
۱۰- مایك اوري «زبان سري رویاهای بیداري»
۱۱- فیل موري میتسو «درپیشگاه استادان اك»۲۸۹ م مخ
۱۲- داکتر کریم سروش «قمارعاشقانه» شپږم مخ
۱۳- مثنوي معنوي مولانا جلال الدین رومي ددیوان پیل
۱۴- ۱۹ فیل موري میتسو «درپیشگاه استادان اك» ۲۸۷ او ۲۸۸ مخونه
۲۰- مولوي «مثنوي معنوي» دفتر سوم
۲۱- مولانا جلال الدین رومي «مثنوي معنوي» لومړی مخ
۲۲_ استادان شګفت انګیز اك - واه زي ۱۲۶ مخ
۲۳ - دیوان سعدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسیقی هم حس می شود و هم درک

فرهاد

گپ هایی از شهبانوی موسیقی کشور استاد مهوش:

وقتی صدایش را می شنوی، احساس می کنی چیزی زیر پوستت می دود. چیزی درااندرونت به صدا در می آید، طنین این صدا را با خونت لمس نموده و در رگ هایت حسش می کنی. هنگامی که می خواند:

در آن نفس که بمیرم در آرزوی تو باشم
به آن امید دهم جان که خاک کوی تو باشم

عطر صدایش روی گلدان احساست می شگفد، آن گاه به این دریافت ژرف می رسی که صدای ناب و آواز خوش، عطیه ایست از جنس موهبت الهی که به هر کس و هر آدمی داده نمی شود...

بی تردید این صدا، صدای (شهبانوی موسیقی) کشور، استاد فریده مهوش است. هرگاه که استاد گلو صاف می کند و از آبشار شفاف صدایش، ترانه و ترنم فرو می ریزد، بزرگیش را می فهمی و از ته دل به وی آفرین می گویی. با توجه بر همین پنداشت و (برای فهم بیشتر دید گاه های استاد در بارهء هنر موسیقی) گپ و گفتی را با وی انجام داده ایم که پیشکش می گردد:

استاد سلام ؟

استاد مهوش: شما سلامت باشید. روزهای تان آبی آبی و لحظه های تان آفتابی باشد.

آیا از سفر تان به افغانستان راضی هستید؟

استاد مهوش: بلی و بسیار روزهای خوش و خاطرات فراموش ناشدنی از مردم عزیز و سرزمین سترگم داشتم و دارم.

استاد گرامی، اگر اجازه بدهید، می خواهم از پراگنده گی در پرسش ها جلو گیری شود و گفت و شنود ما صرف در حوزهء هنر موسیقی و دید گاه های شما در این زمینه اختصاص بیابد؟

استاد مهوش: بسیار خوب من در خدمتم.

با سپاس می خواهم در وهلهء نخست بپرسم که تعریف شما از موسیقی چیست و با چه دید مفهومی به این مقوله می نگرید؟

استادمهوش: به نظر من هنر به صورت مجموعی تعریف ناپذیر است؛ زیرا تعریف محدوده ای است که هنر را (تحریف) می کند، و اتکأ بر مقولهء تعریف، نوعی محدوده آفرینی در برابر هنر است. وقتی که برای نخستین بار با همچو سوالی رو به رو شدم، همان بیت معروف خداوند گار بلخ، جلال الدین محمد، به یاد م آمد که گفته است:

"گر بریزی بحر را در کوزه یی
چند گنجد قسمت یک روزه یی"

و به استناد از قول معروف، هنر بحری است که در کوزهء تعریف و تعابیر نمی گنجد؛ مثل آسمان بی پهناست و هر کجا بروی بر فراز سر ماست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جناب استاد می خواهم با این دید گاه مثالی را در عرصهء موسیقی بیاورید و....
استاد مهوش: (پوزش می خواهم که حرف تان قطع شد) ببینید، موسیقی به یک تعبیر، مجموعه یی از «سُر، لی و تال» است و این سه عنصر ساختاری، شکل دهندهء راگ ها و راگنی های برگرفته از متن راگ های مختلف است. اگر موسیقی را به طور یکسویه تنها مجموعه یی از سُر تعریف کنید، لی از تعریف باز می ماند و اگر تنها آن را هنر «سُر و لی» تعریف نمایید، «تال» که بخش مهم و سازندهء موسیقی است از تعریف بیرون می ماند. بنابرین موسیقی به هیچ وجه محدودهء تعریف را نمی پذیرد و مانند آسمان خداوند(ج) بی انتهاست.... در هر جا بر وی هست و در هر احساسی، ذوقی برای شنیدن آن موجود است.
از دید شما آیا موسیقی از جنس مقوله های حسی است یا درکی، به زبان ساده تر، آیا موسیقی بیشتر درک می شود و یا حس؟
استاد مهوش: به نظر من موسیقی دو مرحله دارد: یکی درکی و دیگری هم حسی. در یک مرحله می تواند قابل درک و فهم باشد و در مرحلهء دیگر می تواند قابل حس شود؛ اما با این تأکید که چون موسیقی علاوه بر جنبهء علمی بودنش، بیشتر با سلیقه و ذوق آدمی سروکار دارد، قدرت حسی آن، برتر از مرحلهء درکی و فهمایی آن است.
می خواهم این مساله را بیشتر کالبد شکافی کنید و در این زمینه، مثال کوچکی بدهید؟
استاد مهوش: مرحلهء درکی زمانی در عرصهء موسیقی به وجود می آید که آمیزش موسیقی با شعر صورت می گیرد. به گونهء مثال وقتی که زمزمه می کنیم:

بشنو از نی چون حکایت می کند
از جدایی ها شکایت می کند

(استاد با آواز جاودانه اش این بیت را زمزمه می کند) این آمیزش شعر با موسیقی، افزون بر مرحلهء حسی بودن، مرحلهء درکی را نیز در ذهن شنونده تداعی می کند و موسیقی، چاشنیی برای تأثیرگذاری بیشتر شعر در مرحلهء درکی آن می شود.
اما وقتی شما صدای (آ، آ، آ) و یا «سرگمی» را از حنجره تان بیرون می کشید، این «آ» و« سرگم »به خودی خود مفهوم درکی ویژه را از لحاظ معنایی و فهمایی ارائه نمی دهد؛ ولی برعکس، حس عجیبی را در وجودتان بیدار می کند و در ذهن و روان شما تأثیر می گذارد.
با توجه به همین مسأله است که هنر موسیقی، در یک مرحله، زمینهء درکی پیدا می کند و در مرحلهء بعدتر، حسی می شود.
- به کدام راگ ها بیشتر علاقه دارید؟
- استاد مهوش: راگ {درباری، یمن و بیروی} را به خاطر عظمت بی همتایش بسیار دوست دارم ؛ ولی از جملهء راگ های تراژیدی به {سونی ، شیوار، نجنی و بیرو} علاقهء وافر دارم.
- چرا به راگ های تراژیدی دلچسپی خاصی دارید، آیا می تواند عامل مشخصی داشته باشد؟
- استاد مهوش: ببینید، راگ های تراژیدی و راگنی های مشتق شده از نفس این راگ ها، حالت تزکیهء عجیبی را برای آدم می دهد. با توجه به مقولهء تراژیک در موسیقی، لذت تلخ اما غیر قابل وصفی دارد.
- تراژیدی، انسان را برای درک و حس مشترک دردهای دیگران آماده می سازد. موسیقی تراژیک به نظر من، نقطهء گره خوردن عواطف هنرمند با مخاطبان است.
- تا چه حد بحث مقولهء هنر برای هنر را می پذیرید؟
- استاد مهوش: من برعکس این مسأله می اندیشم. به نظر من هنر در خدمت مردم و اجتماع باید باشد؛ زیرا هنر و هنرمند، موجود برخاسته از خود اجتماع است و چیزی هم فراتر از خدمت به اجتماع و مردم وجود ندارد. اما یاد ما باشد که این تأکید به معنای (عوام زده گی در هنر) نیست، بلکه به مفهوم برقراری ارتباط دو طرفهء هنر و هنرمند، با مردم و جامعه است.
- در مورد کسانی که از روش و شیوهء شما در هنر موسیقی پیروی یا به نحوی (تقلید) می کنند، چگونه می اندیشید، آیا از این تقلید و دنباله روی راضی هستید و یا نه ؟
- استاد مهوش: من به تعبیر عوام، خاک پای همه هنرمندان هستم. به نظر من، هر هنرمندی، با توجه به ویژه گی های هنری کارش، قابل تحسین است. هر که اگر به تعبیر شما از من پیروی می کند، برایم مایهء مباهات و افتخار است. هنر منحصر به فرد، گروه، قوم و یا ملت خاصی نیست. از دید من هر آوازخوان و هنرمندی، مخاطبان و علاقمندان ویژهء خود را دارد. هیچ کس، همه کس نیست، هر کس با خودش و برای مخاطبانش مطرح است. مهم این است که هر که علاقمند خاص خود را دارد.
- وضعیت کنونی موسیقی کشور را چگونه یافته اید؟
- استاد مهوش: مثل هر بخش زنده گی، هنر موسیقی نیز متأثر از تحولات سه دههء اخیر بوده است؛ اما چیزی که برایم در پهنهء موسیقی افغانستان نوید بخش است، حضور چهره های جدید در عرصهء موسیقی است. جوانان امروز، با پشتکار بسیار به هنر موسیقی رو آورده اند؛ اما چیزی که می تواند مکمل این یادگیری و پشتکار باشد، ریاضت و تحمل مشقات زیاد در این زمینه است؛ زیرا افزون برداشتن ذوق، تحمل مشکلات و فایق آمدن بر ناملایمات، پیروزی دیگری در عرصهء فراگیری موسیقی، پنداشته می شود.
برای رشد و گسترش هنر موسیقی، چه طرح ویژه یی را پیشنهاد می کنید؟
استاد مهوش: اتکا بر ارزش های هنر اصیل موسیقی کشور و توجه به معرفی این هنر اصیل در پنج قارهء جهان، یکی از پیشنهادات من است.
جناب استاد در پایان گفتگو به عنوان پایان خوب، می خواهم غزلی را زمزمه کنید؟
استاد، حنجره اش را صاف می کند و با صدای گرمش آرام می خواند:

گفتی غزل بگو، چه بگویم؟ مجـال کو؟
شیرین من، برای غزل شور و حال کو؟
پر میزند دلم به هــوای غــزل، ولی
گیرم هوای پر زدنـــم هـست، بال کو
گیرم به فال نیک بگـیرم بهــار را
چشم و دلی برای تماشـــا و فال کو؟
تقویم چهار فصـــل دلم را ورق زدم
آن برگهای سبز ســـرآغاز سال کو؟
رفتیم و پرســـش دل ما بی جواب ماند
حال سوال و حوصــله قیل و قال کو؟"

سپاس فراوان از شما استاد!
استاد مهوش: از شماهم تشـکر به پایان آمد این دفتر حکایت هم چنان باقی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغانستان ملی راډیو

به په ټوله نړۍ کې

د افغانستان ملی راډیو د هیواد یواځینی ملی رادیو ده چې د ۷۰ کلن خپرنیزی مخینې په لړلو سره زیات شمیر اوریدونکي او بې شمیره خلک په تیره بیا د افغانستان په ولایتونو کې زیات مینه وال او اوریدونکي لری.

راډیو یواځینی دستګاه ده چې خلک کولای شی له هغه څخه په ډیره آسانه او ارزانه توګه استفاده وکړی او د هیواد د مهمو پیښو او ټولنیز، ادبی، اقتصادی، ذوقی او نورو برخو په هکله د راډیو د څپو څخه خپروني واوري.

په دی وروستیو کې د افغانستان ملی راډیو لاربښونکي پلاوی او کارکونکي په دی هڅه اوهاند دی چې خپروني له پخوا څخه با کیفیته او حینی نوی خپروني منځته راوړی ترڅو هیوادوال وکولای شی له ملی راډیو څخه په سمه توګه ګټه واخلی، په دی هکله مو وغوښتل چې د راډیو افغانستان د رئیس ښاغلی عبدالغنی مدقق سره دخپرونو په هکله خبري ولرو. نوموړی څومیاشتی کیږی چې د افغانستان ملی راډیو د رئیس په توګه وټاکل شو او په دی لنډي مودی کې یې د یادوني وړ او ګټور کارونه ترسره کړی دی.

پوښتنه: ښاغلي مدقق که تاسی مهرباني وکړی د افغانستان ملی راډیو د خپرونو د بهیر په هکله یو څه معلومات راکړی؟

ځواب: راډیو افغانستان یوه ملی رادیو ده او په هیواد کې د ډیر ارزښت خاونده ده څرنګه چې افغانستان ګڼ قومی هیواد دی نو باید د ټولو ملیتونو ذوق، سلیقی، غوښتني او د هر یو په ژبو خپروني ولرو. موږ تر زیاته حده دغه ټکی ته پاملرنه کوو. په لومړی سر کې د راډیو افغانستان او راډیو کابل خپروني چې په لنډه وقفی سره یی ګډ نشرات درلودل، سره بیل او په جلا فریکونسیو سره یعنی د راډیو افغانستان خپروني د سهار له پنځو تر دولس بجو د شپی او د راډیو کابل خپروني د سهار له اوو څخه تر اتو بجو د شپی خپروني لری.

دا باید وویل شی د افغانستان په ټولو ولایتونو کې ریوټ ورکونکی ټاکل شوی دی چې هر ورځ خبرونه او مهم ریوټونه برابر او د راډیو افغانستان څخه یې خپروو. همدارنګه د خپرونو ځیني زیګنالونه چې په بهرني موسیقی خپریدل ټول مو په هیوادنی او افغانی موسیقی ثبت کړل. او ځینو خپرونو د خپریدلو هڅه مو په ژوندی یا مستقیم ډول وکړه لکه د خلکو غږ

د اورېدولو وړوي

ل : احمدزی

(صدای مردم) په اوونی کې دری ځلی خپریده اوس د اوونی په شپږو ورځو کې په ژوندی توګه خپریږی. بله خپرونه د سه شنبه په ورځ د لس تر یولسو بجو د سهار په مستقیم ډول خپریږی، په دغه خپرونه کې دولتی چارواکو ته بلنه ورکول کیږی چې ستدیو ته راشی او د اوریدونکو پوښتنو ته ځوابونه ووایي. تر اوسه پوری د برق، د لوګر ولایت د مسو د کان په هکله او ځیني نور مهمو موضوعاتو باندی خبری او بحثونه تر سره شوی. همدارنګه د یکشنبی په مازدیګر د پنځو تر شپږو بجو پوری (نشست هفته) خپروني په نوم خپریږی چې د هیواد په بیلابیلو مسالو په هکله خبری کیږی دغه ټولی خپروني د افغانستان ملی راډیو د اطلاعاتو د اداری لخوا څخه خپریږی.

ځیني نوری خپروني لکه (میراث های ګرانبها) چې د هیواد په بیلا بیل تاریخی آثار پیژندل دی د هیواد د تاریخی آثارو په هکله ځیړنی او د تاریخی ارزښت په هکله راټول شوی معلومات او د هماغه د سیمی له خلکو سره مرکي په دی اړه چې د کیسی په ډول څرګندوني کوی په پروګرام کي نشر کیږی. او ځیني نوری خپروني دی چې په نژدی راتلونکي کی به د راډیو څخه خپری شی.

د راډیو کابل اداری لخوا ځینی خپروني هم په ژوندی توګه خپریږی لکه: غرمه مونیکمرغه، ترانه ها و سخن ها، حرف خوش آهنګ خوش خپروني دی.

پوښتنه: لکه څرنګه چې اوریدل کیږی د هیواد د خصوصی او آزادو راډیوګانو له څپو او خپرونو څخه ډیرلږ دینی مسالو ته توجه شوی ده تاسی کومی خاصی خپروني په دی هکله لری؟

ځواب: په راډیو افغانستان کې یوه اداره د دینی مسالو په هکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

میر جنید ونسرین امرخیل

خانګړی شوی ده چې د اسلامی معارفو په نوم ده هره ورځ د سهار له پنځو څخه تر شپږو بجو پوری د قرانکریم تلاوت، ترجمه او تفسیر شریف سره نشر ته سپاری او پنځه وخته د لمانځه آذان خپروی، دینی موعظی هر ورځ خپریږی او په پام کې ده چې یوه دینی عالم ته بلنه ورکړو ترڅو د تیلفونی اړیکو په ترڅ کې اوریدونکی پوښتنه وکړی او دینی عالم نوموړوته ځواب ووایی انشاالله دغه خپرونه په نږدی راتلونکی کې برابره شی. د روژی په میاشت کی د شپی له دري بجو څخه د سهار تر شپږو بجو د پوری د قرانکریم تلاوت، ترجمه او تفسیر شریف او دیني موعظی خپریدل.

پوښتنه: کوچنیان چې د هیواد د سبا ورځی ځوانان دی او د هیواد سمسورتیا او ابادی د هغوی په زیار پوری تړلی ده که تاسی مهربانی وکړی او ووایی چې د نوموړو په هکله مو څه خپروني او وړاند یزونه لری؟

ځواب کوچنیان په رښتیا سره د سبا ورځی غښتلی ځوانان چې هیواد هغوی ته اړتیا لری، مونږ ډیر ښه او ښوونیز، تفریحی مطالب په پخپلو پروګرامونو کې هغوی ته وړاندی کوو چې دغه خپرونه د روزنی د اداری لخوا وړاندی کیږی همداراز ځینی ترانی د کوچنیانو لپاره برابری او کمپوز شوی دی چې د راډیو له خپو څخه خپریږی. مونږ غواړو چې د کوچنیانو خپرونه له کلیشه یې حالت څخه وباسو او دغه خپرونه د کوچنیانو په خوښه وویل شی، څرنګه چې د کوچنیانو د ورځی په مناسبت د راډیو افغانستان ټولی خپرونی د نوموړو لخوا اوریدنکو ته وړاندی شوی.

پوښتنه: په دی وروستیو کې کورنی ژوند خپروني ته جایزه ورکړی شوی ده د هغی په هکله کې لوستونکو ته معلومات ورکړی؟

ځواب: د کورنی ژوند خپرونه یو له ډیرو ښو او سابقه لرونکی خپرونه څخه ده چې ډیر زیات اوریدونکی لری. دغه خپرونه د روزنی اداری له خوا چمتو کیږی هره ورځ پرته له جمعی او رخصتیو ورځو څخه د پنجشنبی په ورځ په ژوندی توګه نشر کیږی کورنی او اوریدونکو د تیلفونی اړیکو په ترڅ کې هغوی کورنی ستونزی چې لری ورته ځواب له کورنی کار پوه له خوا خواښیږي. د کورنی هغه ستونزی چې په ځینو چاروکي يې لری تر وسی پوری له منځه وړی.

د کورنی ژوند یوه خپرونه چې د ښځو د تاو تریخوالی په هکله برابره شوی وه د (صدا و سیما) ایران راډیو په بلنه را دعوت شوی وه. په نوموړی فستیوال کی شپږ دیرشو هیوادونو د راډیوګانو استازیو ګډون درلود. او په دی فستیوال کي د کورنی ژوند خپروني ته دریمه درجه مدال او تحسین نامه ورکړل شوه چې دا لویه لاسته راوړنه د افغانستان ملی راډیو ته ده.

پوښتنه: په راتلونکی کې تاسی څه نوی نشراتی پلان په پام کې لری؟

ځواب: په بهرنیو ژبو به په نژدی راتلونکی کې په خپرونی پیل شي، لومړی د انګلیسی ژبی او بیا به د اردو او نورو نړیوالو ژبو.

د راډیو افغانستان ټول کارونکو په دی هڅه او هاند دی چې خپرونی له پخوا څخه لا ښې لاسته راوړنی ولری او زیات شمیر اوریدونکی را جلب او جذب کړی په دی اساس زمونږ پروډیوسرانو او دایرکترانو ته د یو سالم رقابت بلنه ورکړه تر څو هغه خپروني چې ډیر اوریدونکی او ډیر ښه او جامع مطالب ولری نوموړوته جایزی او تحسین نامی په پام کې نیولی دی.

دا باید وویل شی چې د افغانستان ملی راډیو څه د پاسه اویا کلنه مخینه لری چې یی خپل هویت په تولنه کې تثبیت کړی او زیات شمیر اوریدنکی لری نوموړی یوه ملی راډیو ده نو په دی اساس تر خپلی وسی پوری غواړو هغه خپروني چې د راډیو له څپو څخه خپریږی د خلکو خوښی شی. ځینی ستونزی شته او هغه لږ معاش، چې د آزادو او خصوصی راډیوګانی په پرتله کارونکو ته ورکول کیږی بیا هم نوموړی زیار باسی چې خپروني ښه او د محتوا له پلوه غني وی. **<u>په نژدی راتلونکی کی به زمونږ خپرونی په ټوله اروپا او امریکا کی د اوریدولو وړوی.</u>**

عبدالغفور رشیدی مدیر اداره روزنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوشته: شمس راد

گوینده گی چیست و گوینده‌ء خوب کیست؟

این یک امر مسلم است که در هر کشور رسانه های جمعی بر تمام ارکان جامعه از تاثیری چشمگیری برخودار بوده و پیامد آن از جهات شخصی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، روانی، اخلاقی، زیبا شناسی وغیره آنچنان برجسته میباشد که هیچ گوشه ءاز زندگانی انسانی را دست نخورده و به حال خودش باقی نگذاشته و رها نمیکنند.

علما و دانشمندان بدین عقیده اند که به وسیله رسانه ها سطح فرهنگ و آگاهی همگانی افزایش می یابد و این آگاهی و ارتقای فرهنگی عمدتاً باعث توسعه سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نهایتاً توسعه وحدت ملی میگردد.

در جمله این رسانه ها رادیو و تلویزیون به حیث یگانه رسانهء سمعی و بصری از ارزش و اهمیت ویژهء برخوردار است که این ارزش در کشورهای عقب نگهداشته شده خیلی ها محسوس و مشهود میباشد.

در کشور ما نیز اهمیت این دو رسانه نیز بیشتر محسوس بوده و نقش آن ها در توسعه و انکشاف هر چه بیشتر فرهنگ، زبان و میراث های فرهنگی، تاریخی و تغییر کردار، خلق و خوی مردم که متاسفانه اکثریت مردم ما از نعمت سواد محروم اند نظر به سایر رسانه های نوشتاری و اخباری بارزتر و مهمتر میباشد.

لذا در رادیو و تلویزیون یگانه عنصر مهم که حامل انتقال پیام درست و صحیح میباشد گوینده گان و نطاقان میباشند. که آنان وظایف بس سترگ و عمده ملی را به عهده دارند.

پس گوینده کیست و گویندگی چیست؟

از نگاه مسلک رادیو ژورنالیزم گوینده گان و نطاقان اشخاصی اند که مطالب مختلف برنامه ها را در رادیو و تلویزیون بخوانش میگیرند، که در انتقال پیام صحیح، درست و قایم کردن افهام و تفهیم نقش بس بزرگی را دارا میباشد.

بنا گوینده گی یا نطاقی یک مهارت نظری و فن است که گوینده نقش تعین کنندهء را در ایجاد ارتباط و انتقال پیام به مخاطب ایفا میکنند.

همچنان که جهان امروز در توسعه و انکشاف میباشد. ارتباطات و وسایل جمعی نیز انکشاف بیشتر نموده که به همین منوال فن گویندگی نیز مسیر پیشرفت را می پیماید و نحوه گوینده گی و تنوع و جذاب شدن این فن نیز در حال توسعه است.

لذا از نگاه فنی و اصول لازمه گوینده گی بهتر هنری قرار ذیل میباشد:

- گوینده گان باید دارای صدای گیرا، جذاب، مکروفونیک، تسلط بر زبان نوشتار، گفتار و سایر مهارت های کلامی باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دسترسی عام و تام به فصاحت، بلاغت و اصول دستوری زبان را داشته باشند.
- دارای معلومات آفاقی و همیشه با مطالعه باشند.
- اشخاص مهم سیاسی، فرهنگی، علمی و هنری را بشناسند و به آثار مشهور تاریخی و فرهنگی بلدیت داشته باشند.
- به یکی از زبان های زنده جهانی آشنایی داشته و قدرت، سرعت خواندن مطالب گوناگون را باید دارا باشند.
- گوینده گان تلویزیون علاوه از صدای گیرا و جذاب، باید دارای قیافه و چهره زیبا باشند

البته موارد دیگری نیز در زمینه گوینده گی و نطاقی موجود است که ذکر همه آنها باعث درازی کلام خواهد شد.

مهمترین گوینده گی، ظاهر شدن در روی ستیژ، رویاروی است که در نتیجه گوینده با شنونده گان و بیننده گان به صورت مستقیم و رویاروی در تماس و ارتباط میباشد در این صورت اولین کار گوینده آنست که باید خود را از موضوع محفل و موقعیت و اشتراک اشخاص مختلف آگاه سازد و بعداً در این گونه مجالس و محافل خیلی با جرات باشد و زیر تاثیر سوالات و شوخی های اشتراک کننده گان نرود بلکه با جرأت و دقت جواب شوخی کننده و سوال کننده را بدهد.

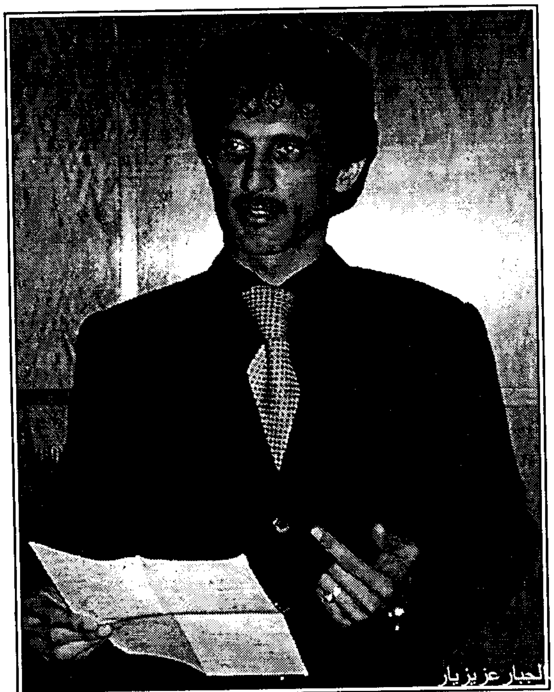
الجبار عزیزیار

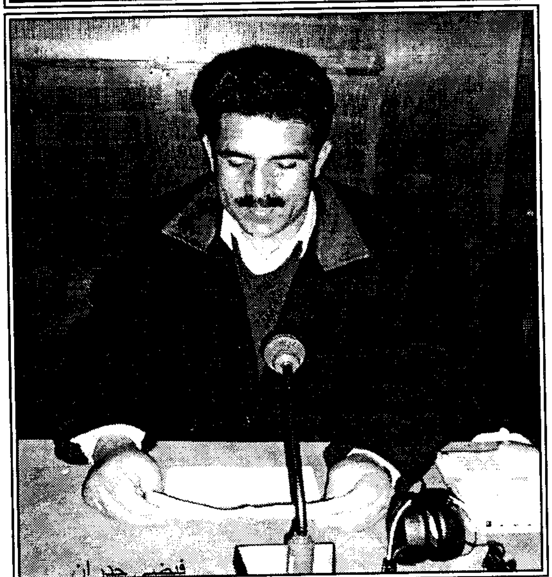
فیضی حیدران

سید فرید حسینی

و یکی از زیباترین و مهمترین نحوه دیگر گویندگی (دکلمه) اشعار است که خواندن آن مستلزم آواز جذاب، دلنشین دکلماتور بوده و از ذوق هنری قریحه شعری داشته و اشعار عرفانی، حماسی، رزمی، عشقی را بداند و هر کدام آنرا مطابق احساس شاعر دکلمه نماید.

دکلماتور باید از اساسات شعری آگاهی داشته با شاعران و آثار شان آگاهی داشته باشد در صورت امکانات با شاعران از نزدیک در تماس باشد. گوینده گی در رادیو با حس شنوایی سروکار دارد. زیرا گوینده شنونده گان را با خود دارد. نا گفته نباید گذاشت که تقلید در گوینده گی جایز نبوده و این امر روح تجدد و تجسس را در گوینده گان می خشکاند.

چون گوینده گی به کلمات و جملات روح دادن و جاندادن است لذا مستلزم استعداد و زحمتکشی است. گوینده گی کلمات و جملات زیبا «هنر» است پس میتوان گوینده را هنرمند نیز نامید. و گفته می شودکه :

: «بخوان، باز بخوان و مطالعه کن، باز هم مطالعه کن تا شوی گوینده موفق».

(c) ketabton.com: The Digital Library

بقیه

ویژه گی های مدیران رسانه ها

عزیز الله اریافر

برخی به گونه اتفاقی و برنامه ریزی ناشده گام می گذارند. برخی فقط شجاعت دارند؛ و در تصمیم گیری ها به اقداماتی شجاعانه متوسل می شوند. بعضی جبون هستند، اما گاه در فعالیت های مدیریتی دل به دریا می زنند.

افراد را از این جهت می توان به محافظه کاران، میانه روان و تندروان نیز تقسیم بندی کرد. اما از لحاظ مدیریتی اعتماد به نفس حالتی است، که مدیر نسبت به پذیرش برتری های نظری و عملی خود را توسط زیر دستان اش وقوف می یابد. و از طرف دیگر ضمن *آگاهی از میزان دانائی و توانائی* خویش و محاسبه دقیق منابع قابل دسترس؛ چیزی را می گوید، که به اجراء آن قادر باشد. اعتماد به نفس مضاف بر مایه های درونی و ذاتی، از طریق داشتن اطلاعات و معلومات لازم در رابطه به ماهیت و انتخاب راه های درست انجام کار به وجود می اید. داشتن اعتماد به نفس برای مدیران رسانهء از این بابت نیز مهم است، که آنها در اکثر موارد و مواقع به اتخاذ تصامیم دشوار و چند پهلو مبادرت می ورزند. در صورت نبود چنین ویژگی؛ فرآیند تصمیم گیری نه تنها مشکل، بلکه در بسا اوقات غیر ممکن می شود.

۱-۹- جهانگرایی: انقلاب الکترونیک در عرصه رسانه ها و تسریع آن در دیگر زمینه های ارتباطات انسانی، جهان ما را به یک «زیست بومی» کوچک مبدل کرده است. طوریکه امروز افراد متعلق به جوامع و فرهنگ های گوناگون به آسانی با یکدیگر رابطه بر قرار می کنند. از رخداد ها و جریان های یکدیگر اطلاع می یابند؛ علایق و هنجارهای زندگی و داشته های فکری شان را تبادله می کنند؛ و سر انجام در معرض تاثیرگذاری و تاثیر پذیری متقابل قرار می گیرند. در چنین وضعیتی مدیر رسانه نمی تواند در حلقه تنگ ملی گرایی و سنت های بومی محصور بماند. حضور در میدان کارزار رسانهء؛ مستلزم شناخت قواعد بازی و ساز و کار رسانه های بزرگ در سطح جهان است. در این صورت مدیر رسانه های داخلی نظیر رادیو و تلویزیون هایی که علاوه بر پوشش درونمرزی دارای پوشش برونمرزی نیز هستند؛ برای کسب مخاطبان بیرونی و اطلاع رسانی گسترده از اوضاع کشورهای گوناگون، بایستی در راهبرد ها و برنامه ریزی های خود جهانی فکر کنند. *و ملتفت باشند، که در شرایط* (جهان اطلاعاتی) پنهان شدن در زیر لایه های تفکر و اندیشه محلی؛ و پناه بردن به گوشه های انزوا؛ هرگز مقدور و ممکن نیست. مگر اینکه انسان با پای خویش از صحنه فعال و پر هیاهوی زندگی امروزی خارج شود.

۱-۱۰- مشاوره و مشارکت: مدیر رسانه هر قدر هم بر فرآیند اجراء کار و امور مربوط به خویش تسلط داشته باشد؛ باز هم به رایزنی و مشوره با دیگران نیاز دارد. چون یک فرد به هیچ وجه نمی تواند بالای تمام شئوون و تخصص هایی که در یک سازمان رسانهء کاربرد دارد؛ احاطه داشته باشد. بنا مشوره همچون چراغ راه، مدیر را از افتادن در پرتگاه های مسیر پر پیچ مدیریتی حفاظت می کند.

از طرف دیگر با ترویج فرهنگ مشارکتی در سازمان توسط مدیران ارشد از یک جهت اعضا با نهاد مربوط خویش احساس خودمانی میکنند. و از جانب دیگر مشارکت در خصوص تصمیم گیری ها و انجام فعالیت های گروهی کم از کم از لحاظ ذهنی مسوولیت ناشی از تصامیم اتخاذ شده را بین مدیران و کارکنان تقسیم میکند. به عباره دیگر از طریق مشارکت عقلی و عملی تعداد بیشتری از افراد، کار ها به گونه بهتری سامان می یابند؛ و برآیند نهایی تولید قناعت بخش خواهد بود. اعتقاد به

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشاوره و دخالت دادن دیگران در امور رسانه های گروهی، از مهمترین شاخص های مدیران این نهاد ها به شمار میرود.

۱-۱۱- تعصب گریزی: رسانه با تعصب و علقه گرایی سازگار نیست. چون رسانه های گروهی از جدید ترین پدیده های جهان معاصر اند، تعلق به دلبستگی های کوچک، برتری جویی های نژادی، قومی، جنسی و هر نوع تفکر و اعمال تبعیض آمیز را چه در درون سازمان چه در بیرون سازمان بر نمی تابند.

مدیران رسانه الزاماً با تمام اعضای سازمان از لحاظ انسانی به صورت یکسان و همگون برخورد نمایند. و با دسته های گوناگون پیام گیرنده گان و مخاطبان نیز بایستی با چنین روشی ارتباط برقرار کنند.

۱-۱۲- الگوی دیگران: کارکنان و کارمندان یک نهاد علاقه دارند در پیشبرد زندگی شغلی و شخصی خویش الگوهایی را برای پیروی انتخاب کنند. این ویژگی ممکن است در مورد بسیاری از افراد انسانی نیز صدق کند؛ اما تفاوت آن با الگو سازی و الگو برداری در درون سازمان این است، که در سازمان این امر میتواند؛ تاثیرات مهم را در زمینه مناسبات درونی و سر انجام موفقیت و عدم موفقیت آن بر جای بگذارد. اما الگو برداری در بیرون چون در درون یک نظام ساختارمند و کاملاً به سلسله مراتبی صورت نمی گیرد؛ تاثیرات محدودی برجای می گذارد. در هر حال الگو شدن برای دیگران، زمینه ها و ظرفیت های ذاتی و تخصصی؛ آگاهی ها، رفتارها و ظرافت های خاصی می طلبد، که تجمع همه آنها در وجود یک فرد به ندرت یافت می شود. مدیران رسانه ها با رشد این خصیصه و مشروعیت پذیری طبیعی آن در سازمان کوشش می کنند. مدیرانی که الگو ی دیگران قرار می گیرند؛ از بهترین و موفق ترین مدیران اند.

۱-۱۳- عدالت خواهی و اعتدال: مدیران رسانه در همه شرایط باید متوجه افکار و اعمال خود باشند تا از خط تعادل و میانه منحرف نشوند. درغیر آن مدیر با بیماری افراط و تفریط روبرو خواهد شد. غلبه احساسات و یا پیش فرض های شخصی بر فعالیت های مدیریتی علاوه بر کاهش محبوبیت مدیران، از بازدهی و بهره وری سازمان به شدت میکاهد.

در نظر گرفتن تناسب میان پاداش و تنبیه در اداره باید در همه حال در نظر گرفته شود. تنبیه نباید بیشتر از اشتباهاتی باشد، که توسط کارمندان صورت می گیرد. همین طور پاداش بیشتر باید به کارمندان و کارکنانی پرداخته شود، که با ابتکار، خلاقیت و نوآوری، کیفیت تولید را بالا میبرند؛ و از این طریق به اعتبار و مخاطب پذیری مزید رسانه می افزایند. مضاف بر این کسانی که فشار کار بیشتری را تحمل میکنند؛ و یا جهت دریافت و ارائه سریع گزارش تازه ترین رویدادها، خطراتی را متقبل میشوند؛ بایستی از پاداش و حقوق متفاوت برخوردار شوند.

۱-۱۴- انعطاف پذیری: مدیران رسانه الزاماً در برابر موج نوگرایی و تحولات جدید انعطاف پذیری بیشتری دارند. بسیاری از افراد در جهت حفظ وضع موجود و استمرار عادات گذشته مقاومت میکنند. اما گرایش به پدیده ها ی تازه، قاعده شکنی و عادت زدایی در راستای روز آمد شدن محصولات و خدمات رسانهء امر حتمی است. زیرا رسانه های گروهی عمدتا با علم روز و جریان های جدید سروکار دارند. از جهت دیگر انعطاف پذیری مدیر ناظر بر این امر است، که ظرفیت و آمادگی سازگاری با شرایط و حالات گوناگون را داشته باشند.

همچنان مدیران رسانه باید در برابر اعمال سطوح پایین در موارد لازم از انعطاف و نرمش کار گرفته و با فعالیت های مفید و مؤثر آنها، کنار بیایند. «مدیران سخت» و انعطاف ناپذیر اکثراً به بن بست می رسند.

۱-۱۵- وجدان محوری: وجدان؛ داور دروني است، که اعمال منفی و مثبت انسان را از هم تفکیک میکند. وجدان در واقع نوعی نظام خود کنترولی در وجود انسان است، که او را از فساد و تبهکاری، خود خواهی و میل افراطی به شهوات و اقتدارگرایی باز میدارد. مدیرانی که بر دساتیر وجدان اهمیت میدهند؛ همکاران خود را نیز در این جهت تشویق می نمایند؛ بدون اعمال نظارت شدید و آشکار به نتایج مطلوبی دست میآبند. کارگریزی، تنبلی و تقلب در حوزه مدیریتی آنها به حداقل میرسد. انگیزه های انجام وظایف محوله و اجراء به موقع کار در میان کارمندان مربوط آنها ازدیاد میابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاتې برخه :

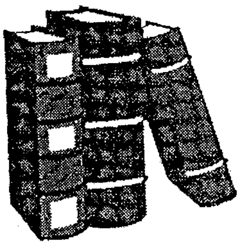

داستانی ژانرونه

عزیزه احمدزی

لومړی لنډه کیسه یوه طرحه (Plot) لری. د هری کیسی په هکله کې لومړی پوښتنه کیږی چې دا ده: (دا کیسه د څه شي په هکله ده؟) په فنی اصطلاح هماغه پوښتنه داسی بڼه پیدا کوی: (ددي کیسی طرح راته ووایه) نو طرح په اصل کې د پېښو او عملونو د تسلسل څرنګوالي ته ویل کیږي. کله چې د داستان طرح را معلومه شی بیا کولي شو چې د کیسی پیچلی اړخونه وڅیړو.

طرح د یو تر بله مربوطو پیښو او عملونو پرمختلونکی کړی ده چې د متضادو قوتونو تر مینځ د شخړی په نتیجه کی اوج ته رسیږي. هره طرح له مخکي نه پلان شوی او د لیکوال په ذهن کې ترتیب شوی وي. کیدای شي چې د لیکني په ترڅ کې لیکوال خپلی طرح ته تغیر ورکړی خو یو له مخکی ته سنجول شوی پلان د کیسی د لیکوال د پاره حتمي دي. په طرح کې یولړ پیښي یوه په بله پسی راځي چې باید هغو مرتبه شي. په طرح کې متضادي قوی یوه پر بله باندی عمل کوی. دغه متضادی قوی ښایی فزیکي (بهرنی) یا معنوی (داخلی) وي.

دوهم لنډه کیسه یو اصلي کرکتر لری. کله کله په کیسه کې د انسان په ځای حیوان هم د کرکتر په توګه راځی. کیسه لیکونکي د فرعی کرکترونو په ځای خپله پاملرنه پر اصلی کرکتر زیاته متمرکزه کوی. په کیسه کی اصلي کرکتر خاص اهمیت لری کرکتر چې کله کله د پرسوناژ په نامه هم یادیږي (خیني ادیبوهان ترجیع ورکوی چې پرسوناژ د ډرامي کرکتر ته وویل شي) باید د یوی طبقی یا قشر ښکارندوی وي خو په عین زمان کې منحصر په فرد (اید یوسنکر یتیک) مشخصات هم ولری. په کیسه کی زمان او مکان باید د کرکتر وضع په ښه توګه روښانه کړی.

دریم: لنډه کیسه یو ټاکلی پیښه په ډراماتیک ډول بیانوی چې اصولا دغه پیښه د کیسي زړه ګڼل کیږي یعنی لنډه کیسه کې یو شمیر داسی پیښې راوړی چې یو شانته اهمیت او جذابیت ولري. د لوستونکی (یا اوریدونکی) ذهن مغشوش کړی.

څلورم: لنډه کیسه یوه مرکزي مفکوره لری چې ټولی پیښی او کرکتر عملونه د همدغی مفکوری د پاللو او روښانه کولو د پاره په کار اچول کیږي.

پنځم: لنډه کیسه کې د اوج یا بحران ټکی وی. هر څومره چې لیکوال دغه برخه په مهارت سره توصیف کړای شی د کیسي بدیعی او فني اړخونه په قوت سره ځان ښکاره کړی.

شپږم: لنډه کیسه یوه واحده اغیزه (تاثیر یا انطباع) تولیدوی. البته ځینی داسي لنډه کیسی هم شته چې وروستی نیتجه په وضاحت سره نه څرګندوی او لوستونکي (یا اوریدونکي) دی ته رابولی چې په خپله نتیجه ګیری وکړی. په دغه ډول کیسو کي د دی احتمال شته چې د لوستونکو یا (اوریدونکو) انطباعات یو له بله توپیر ولری.

د اکثرو لنډو کیسو ترتیب داسی دی چې لومړی په کیسه کي یوه مقدمه (له موضوع سره آشنایي) یا توضیح راځی. په مقدمه کي ډیر ځله ډراماتیک حالت ښودل کیږي چې له هغه نه یو عمل نشات کوی، ورپسی یو ډول پیچلتیا، ستونزه یا تضاد را مینځته کیږی چې په هغه کي کرکتر له یوی سختی آزماینی، پریکړي، یا شخړی سره مخامخ کیږي. بیا د اوج یا بحران ټلی را رسیږي چې په هغه کي د داستان کرکتر د خپلی مبارزی لوړی څوکی ته پورته کیږي او په پای کي بحران په حل کیدو سره نتیجه لاس ته راځي دا هم باید ووایو چې لنډه کیسه یو ادبی ژانر او د ادبی ژانر زیات ارزښت په ابتکار او نوښت پوری اړه لری. پورتنی نورمونو او موازین یوازی د لنډی کیسی د مشخصاتو د ښودلو د پاره توضیح شول، توصیوی هدف په کي نشته.

کیسه لیکونکی باید ددغو نورمونو په تطبیق ځان مکلف نه ګڼي هسې نه چې میخانیکي او کلیشه یي داستان ولیکلی. اما له دغو نورمونو څخه یي خبری او لیری کیدنه هم بنایي د لنډه کیسي څخه بل شی جوړ کړی. د لنډو کیسو ځیني مشهور ډولونه دا دی:

۱- د کرکټر کیسه:

په دغه ډول کیسه د کرکټر یا قهرمان په واسطه عمده پیښی تمثیلیږي کله داستان لیکونکی د کرکټر د ژوند حالات چاپیریال، اروایي وضع او جسماني خصوصیات په تفصیل سره بیانوی او کله بیا کرکټر د ده د اعمالو او تحرکاتو په ترڅ کي ورو ورو پیژندل.

۲- اروايي کیسه: (Case Storey)

د دی ډول کیسي بیلګی په پښتو کي ډیری لږی دی. په اروايي کیسو کی د کرکټر اروايي حالات (غمونه، اندیښنی، احساسات، هیلو، عقدی، بحرانونو او داسی نور) په تفصیل سره ښودل کیږي خو دغه حالات باید د کرکټر په طبیعی او تولنیز چاپیریال کي مجسم شی او علتونه یي معلوم شي.

۳- د چاپیریال (اتموسفیر) په مفهوم کي د کیسی د پیښیدو ځای او وخت او همدا رنګه د کار زمینه چي په تفصیل سره دراماتیکی پیښی ورباندی انځوریږي، هم شامل دی. په داستان کي چاپیریال بی طرفه او بی تفاوته نه پاتي کیږي بلکی پیښو ته رنګ ورکوی، پر هغو اغیزه کوی، او د پیښو له انکشاف سره حرکت کوی. چاپیریال باید د کیسی له محتوا سره تناسب ولری. که څوک ډیره خوندوره خوراک په خراب لوښی کي واچوی طبعا د غذا پر خوند او کیفیت باندی ناوړه اغیزه کوی. په همدی توګه تولنیزی پیښی د زمان په قید کي د ننه واقع کیږي خو زمان په داستان کي د پیښو د انکشاف بنه راښیی او د واقعیتونو حرکت منعکسوی. په دی اساس، زمان د پیښو په نسبت یو بهرنی ننداره نه دی بلکي په خپله د پیښو یو نه بیلیدونکی اړخ دي.

(الکسی تولستوی) وایي: کله چې د یوه شی په هکله کی څه لیکلی باید هغه وګوری، مخصوصاً باید هغه د حرکت په حال چې وګوری. د بی حرکته شیانو په هکله څه شی نه شی لیکل کیدای.

یو وات یا کور شرح کړی د کور په هکله کی څه ویلی شی؟ کیدای شی چې د رنګ، جوړښت او د پوړونو د شمیر په باب یي خبری وشي او دغسی نور مطالب هم زیات شی. خو کله چې یو شی حرکت وکړی له حرکت نه یي خبری پیدا کیږي، یو لوری پیدا کوی او یو ټاکلی هدف مېنځ ته راځي کله چې یو لیکوال یو شی د حرکت په حال کي ګوری د یو شي د حرکت د بیانولو د پاره یو مناسب فصل پیدا کوی. فصل یعنی د یو شی د حرکت شرح د ژبی بنسټ ګڼل کیږي.

۴- د پیښو کیسه:

په دغه ډول کیسه کي دراماتیکی پیښی مرکزی هسته جوړوی او د کرکټر یا چاپیریال په نسبت پیښو ته زیاته پاملرنه اړول کیږي.

لنډ رومان: Novelette

کیدای شی چې لنډ رومان ته منځنی کیسه هم ووایو څو ځرنګه چې په (ناولټ) یعنی لنډ رومان یا وړوکی ناول د رومان ځانګړتیاوی لیدل کیږي نو بهتره به ... چې لنډ رومان یا وړوکی ناول یي وبولو. که په ... لحاظ معیار ومنل شی چې رومان باید له پنځوس زرو کلمو کم نه وی او لنډه کیسه هم باید له شل زرو کلمو زیاته نه وی نو د لنډ رومان حدود په خپله ټاکل کیږي یعنی د کمیت له پلوه لنډ رومان باید د شلو زرو کلمو کم نه وی او د پنځوس زرو کلمونه زیات نه وی. د لنډ رومان طرح باید رومان په شان وی. په دی ځای کي لازمه بریښی چې د رومان او لنډی کیسی ترمینځ توپیرونه وښودل شی:*

ویل کیږي چې د رومان او لنډی کیسی توپیر ... اوږدوالی په اندازه پوری اړه لری. دا لازم شرط ... خو کافی نه دی. د رومان په لنډولو سره لنډه کیسه نه جوړیږي او بلکه د لنډه کیسی په اوږدولو سره ... رومان یا ناول لاس ته نه راځي. لنډه کیسه د کرکټر ژوند په یوه ټاکلی مقطع پوری اړه لری په داسی حال کي چې رومان بنایي د کرکټر د وړوکتوب نه ... زړښت پوری تولی کیسی بیان کړی لکه د چارلس دیکنز د (د یویدکاپر فیلد) په رومان کي کرکټر له بیلا بیلو پیښو او د ژوند له مختلفو صحنو سره مخامخ کیږي او په تدریجی توګه د ده شخصیت تغیر کوی لنډه کیسه یوه پیښه بیانوی، یوه مفکوره پالی او یو واحد انطباع تولیدوی.

ویل کیږي چې رومان د ارکستر په شاندی چې د موسیقی ډول ډول آلی په کی غږیږلي او په لنډه کیسه کی د موسیقی یوه آله غږول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وظایف ورسالت رادیو تلویزیون ملی افغانستان

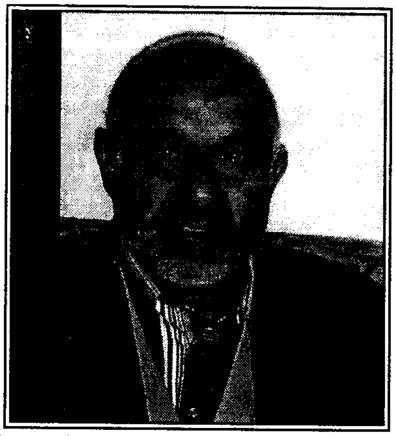

شکی نیست که مطبوعات یک عنصر کلیدی در کلیه عرصه های جامعه و کشور می باشد .

در بسا از کشور ها زمانیکه رویداد ی رخ می دهد، اکثریت بیننده گان، شنوده گان و خواننده گان به ان رسانه ها زیاد توجه می نمایند که نسبت به سایر نشرات عمومیت دارند این ناشی از عتماد و اعتباری است که ان ارگان نشراتی باارایه اطلاعات موثق وتحلیل وگزارشات معلوماتی در بین مردم کسب کرده است.

پیرموان وظایف و رسالت چنین رسانه ها وبه خصوص رادیوتلویزیون ملی که درین راستا حرکت دارد داکترمحمد هاشم عصمت اللهی سرپرست کمیسیون مستقل رادیوتلویزیون ملی افغانستان نکات را ارایه نموده اند که باهم میخوانیم.

وظایف ورسالت رادیو تلویزیون ملی افغانستان

اصولاً هر رسانه ای وظیفه اساسی دارد که عبارتند از:

- وظیفه خبری یا اطلاع رسانی.
- وظیفه تعلیمی و یا اموزشی.
- وظیفه رهنمایی یا هدایت گرایانه.
- وظیفه ایجاد سرگرمی پرکردن اوقات فراغت.
- وظیفه روان درمانی اجتماعی.

در حال حاضر در کشور ما به یمن فضای باز رسانه ای و تضمین سیستم آزادی گرای مطبوعات رسانه های زیاد مشغول فعالیت می باشند که وظایف آنها به دلیل اهداف تاسی آنها کاملاً از یک دیگر متفاوت می باشند.

- بعضی رسانه ها بر اساس اهداف سودجویانه و منفعت طلبانه تاسیس شده اند.
- بعضی رسانه ها درراستای منافع گروهی و سیاسی شکل گرفته اند.
- بعضی دیگر در استخدام منافع یک قوم یاسمت خاصی به وجود آمده اند.
- بعضی دیگر در دفاع از اندیشه و تفکر خاص پا به عرصه وجود گذاشته اند اما رادیو تلویزیون ملی به دلیل آنکه یک رسانه ملی است، متعلق به تمام مردم افغانستان است.بناً وظایف و مسوولیت های دارد که تمام رسانه های موجود در افغانستان متفاوت است که اینک به اختصار به مهمترین وظایف و رسالت های رادیو تلویزیون ملی اشاره می شود. **مهم ترین وظایف رسالت های رادیو تلویزیون ملی افغانستان:**

- اطلاع رسانی صحیح، دقیق و بدون ابهام و کمک به پیشرفت و توسعه اجتماعی.
- بالابردن فهم و درک جامعه به طوری که آنها را قادر به اداره امور خود سازد.
- احترام به عقاید مردم، رفتار مخاطبان و اصول اخلاقی حرفه ژورنالیزم.
- مسوولیت اجتماعی رادیو تلویزیون ملی مهم تر از آزادی آن است.
- کافی نیست که رسانه های ملی یک رویداد را صحیح و عینی به مردم گزارش کند، بلکه لازم است حقایق را هم در تفسیر و نیز تحلیل رویداد به اطلاع عمومی برساند.
- نسبت به همه اقلیت های نژادی، مذهبی قومی و سیاسی باید دید مساوی داشته باشد .
- از انتشار مطالب و اطلاعاتی که از نظر اجتماعی زیادی بار و نیز تخطی از حقوق خصوصی است، جلوگیری به عمل آورد.
- رسانه های ملی باید استقلال و بی طرفی خود را با رعایت اصول اخلاقی حرفی ای حفظ کند.
- رسانه های ملی باید عهده دار وظیفه تحقیق عدالت اجتماعی در جامعه باشند و به از میان بردن تعصب و تبعیض کمک کند.
- رسانه های ملی باید در راستای اتحاد یک پارچگی و انسجام ملی جامعه بکوشند.
- رسانه های ملی باید اولویت های اقتصادی، و نیاز های توسعه ای را مدنظر قرار دهند.
- رسانه های ملی اهداف عمومی را که به وسیله دولت تعریف و تبین می شود در الویت کار خود قرار دهند.
- رسانه های ملی باید در توسعه دموکراسی و مشارکت مردم در تعین مقررات شان کمک کنند.
- رسانه های ملی باید تحرک فردی و تغیرات اجتماعی را تشویق نمایند.
- رسانه های ملی باید به ریشه کنی فساد اداری، محو کشت کوکنار و تشویق مردم به رفاه همگانی کمک نمایند.
- رسانه های ملی باید درچهار چوب تعهدات ملی بین المللی افغانستان عمل نماید.
- رسانه های ملی باید درغنامند کردن هنر موسیقی افغانستان کمال جدیت را داشته باشد.
- رسانه های ملی در حفظ منافع ملی و مصالح علیای کشور از تعرض خصم بکوشد.
- رسانه های ملی باید به اصول و مقررات شناخته شدهٔ بین المللی پابند باشند.
- رسانه های ملی از تهمت، افترا، دست بردن به اسناد و مدارک محرمانه و تحریف رویداد ها بپرهیزد.
- رسانه های ملی از پیشنهاداتی که به شرافت شغلی و حیثیت ملی آن لطمه می زند به شدت دوری کند.
- و در فرجام رسانه های ملی باید به اصول بین المللی اخلاق مسلکی پابند باشند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

البوم هنری

عبدالصبور خنجی

آمنه جعفری

همایون فیروز

(c) ketabton.com: The Digital Library

آواز

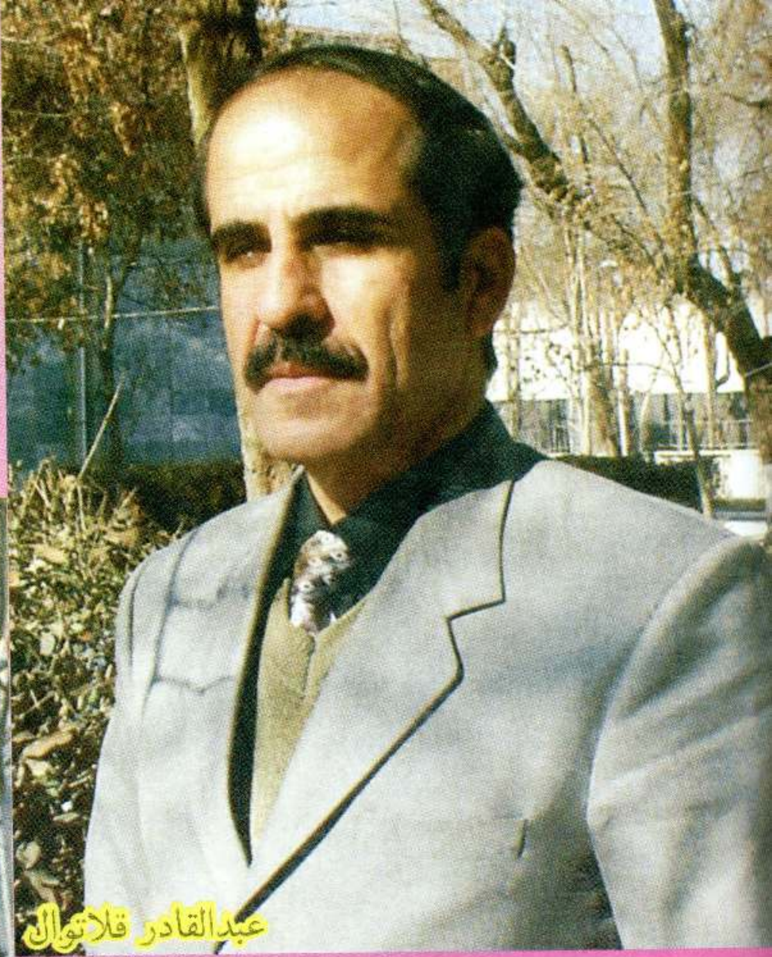

عبدالقادر قلاتوال

خوبان احمدی

شاه محمد نوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجیب الله جبارخیل

نسیمه جلال

مریم وطن دوست

ابراهیم عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشعار انتخابی

محبت

به طفلی در دبستان محبت
گرفتم یاد قرآن محبت
گلستان بوستان میخواند بلبل
که من بودم غزل خوان محبت
تپیدم سوختم برباد رفتم
چها کردم به فرمان محبت
بزور همت مردانه گیرند
زلیخا مرد میدان محبت
مسلمانان چو ایمان یاد گیردند
ز من احکام ارکان محبت
محبت را تلف کردی باغیار
چه خواهی داد تاوان محبت
بحمدالله که کردم جان و دل را
نثار مهر و قربان محبت
نهان از من دلش را مهربان کرد
ببین لطف نمایان محبت
دلم یک قطره خونست لیکن
فرو برده است طوفان محبت
درین عالم زباندان هیچکس نیست
بنه بر طاق دیوان محبت
ستانم داد تازین جامه زیبان
در آویزم بدامان محبت
زلیخا و یعقوب نمانده است
مپرس از مصر و کنعان محبت
محبت درد جانکاه است واقف
چه خواهی کرد درمان محبت

واقف لاهوری

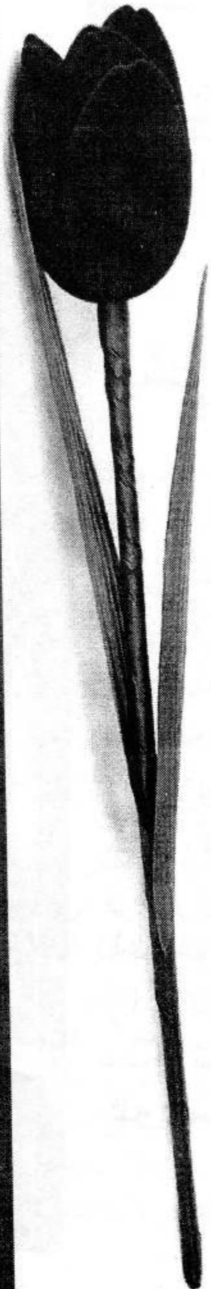

په لوړتیا پسې

زه هغه زلمی یمه چې درومم په لوړتیا پسی
خم له زاړه ژونده زه د نوی ژوند رڼا پسی
کلکه اراده، ملي جذبه غواړم زلمیانو کښی
روح د تحول او تکامل په دی سودا پسی
درد د محبت زړه کښی د مینی شراره لرم
شپه او ورځ لګیا یمه ددی عشق مشغولا پسی
سر کښی لوی فکرونه د ژوندن د آزادی لرم
خم له دی زندانه د لفظونو په معنا پسی
بند په خنځیر کړم د مقصد په مدعا پسی
ټول کائنات په حرکت دی تکامل ته ځی
زموږ کاروان به کله ځی فنا نه په بقا پسی
مخ د تښتت د سیلاب نسیم په همت سره
خم پر سمه لاره زه د قوم ارتقا پسی
کله (ریدی) د قوم له غمه زړه داغ داغ لرم
زلمیانو ته دا داغ غواړم نه ګرځم په دوا پسی

محمد حسین (ریدی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

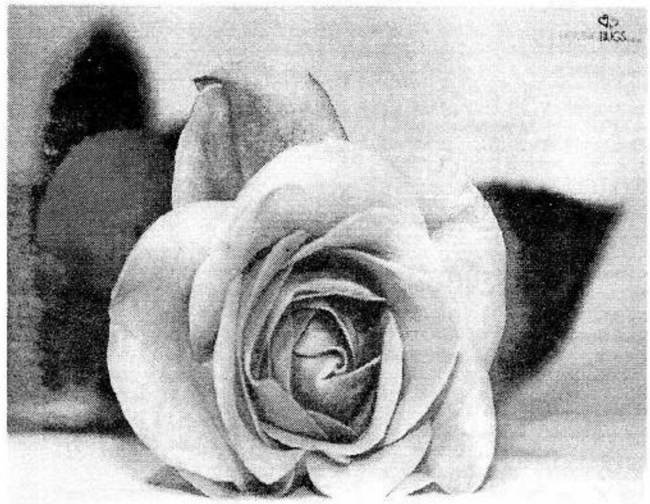

حالا چرا؟

آمــــــــدی جانم بقربانت ولی حالا چرا؟
بیـــــــوفا حالا که من افتاده ام از پا چرا؟
نوشـــــداروی و بعد از مرگ سهراب آمدی
سنگدل این زودتـــــر میخواستی حالاچرا؟
عمر ما را مهلت امـروز و فردای تو نیست
من که یک امروز مهمان تـــوام، فردا چرا؟
نازنینا ما بنـــــــاز تو جوانی داده ایم
دیگر اکنون با جــــوانان نازکن، با ما چرا؟
شور فرهادم بپرســـــش سر بزیر افکنده بود
ای لب شـــــیرین، جواب تلخ سربالا چرا؟
ای شب هجران که یکدم از تو چشم من نخفت
اینقدر با بخـــــت خواب آلود من لالا چرا؟
آسمان چون جمع مشـــــتاقان پریشان میکند
در شگفتم من نمی پاشـــــد زهم دنیا چرا؟
در خزان هجر گل ای بلبل طبع حـــــزین
خامشی شرط وفاداری بود، غوغـــــا چرا؟
شهریارا بی حبیـــــب خود نمی کردی سفر
این سفـــــر راه قیامت میروی تنها چرا؟

بهار شهریار

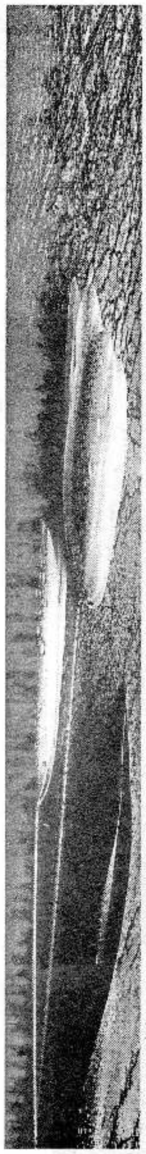

غوغا

جهان ز من و خاموشی زبانم خسته شده
و من
از غوغا و غم درون خود دیوانه گشتم
بی تو من آواره گشته ام

تنها

من شب های کوتاه بهاران سبز را بسان شب یلدا می گذرانم
و ز سردی هجران تو
بسان برگ های زرد خزان می لرزم
و خود را تنها می یابم !
بی تو .

(ترشکوا فراه وال زاهدی)

تصویر

چې غمونه می زړه نه لې په شـــــا شی
تصور ته دی لې ووایه چې راشـــــــی
دا ژوندون پرې یو الزام شي هله پوه شی
ستا له دره چې رټلی بیـــــــــنوا شی
زه پری ستـــــــــا د زلفو مینه ماتومه
خدای دی نکه چې دا توره شپه ســبا شی
زه پرې ســــــــتا د هجر غم غلطومه
نا دانانو ته دا ســـــــرې اوبه صهبا شی
را نږدې چې ووینی په خـــــــندا شی
ستا د سترگو تصــــــــــور ترلی نه شم
کله جام، کله غزل، کله میـــــــــنا شی

(قمر الزمان راهی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانی

ودانی ددې وطن غوارې مـــــــیرونه
د تبر په درد و غـم کښې غمجن زړونه
په طلب د سعادت کښې ســـــتړی تلی
له تناکو څخه ږک په زیار لاســــونه
دغفلت په درانه خوب نا آشنا ستـــرګې
د خلمو په عمل مـــــــزی مروندونه
د بری په مینه مســـــــتی تنکی هیله
د اصلاح په فـــــکر ډوب پاخه مغزونه
د لوړتیا په درد، درد منی پاکی غیرتي
د اولاد په تربیت ستـــــــړی فکرونه
د بریښنا په شانی تیز د فــــــکر غشی
د فولاد په شانی کلک درانــــه عزمونه

(عبدالشکور رشاد)

درد یخ بسته

اینجا غمیست سرد
در خودفشرده گرمی رویا و خواب را
خوابیست یخ زده
دردیست بی بنه
روحیست آرمیده به درگاه یک هوس
دودیست در غروب فنا بخش یک خلوص
اندر حدوث فاجعه درپیشه های ما
این بیشه های خشک
درکوره راه ما

شاعر

توای ستاره احساس – ای نهایـت دل
زلال روشنی ماه روی شانهٔ تست
بلوغ منظرهٔ شـعر در کرانهٔ تســـت
وآفتاب وهمان خنده های راسوایش
همیشه درهمه جا هرکجا که احساسیت
عمودبر تو وبر پیکرانه ی تست

(لیلا خرم)

سوز عشق

مرا در آتش حسنش مه یکدانه میسوزد
بگر شمـع اگر گردد پر پروانه میسوزد
اگر از آتش قلبم فتد یک جرقه در جانش
زسوز و درد مهجوری خودش مستانه میسوزد
به شوق حسن آن دلدار سرگیرم به میخانه
ز آتش پاره جانم خم ومیخانه میسوزد
بگفت لیلی که مجنون رفت در صحرایی تنهایی
به احوال دل زارش خود و بیگانه میسوزد
ندای تیشه فرهاد سنگ صخره را شاید
به تسکین دل شیرین خس بیدانه میسوزد
تناب دار منصور است اناالحق می زند در گوش
بدین تمکین کتاب و دفتر افسانه میسوزد
زلیخا دامن یوسف گرفت از فرط شیدایی
برون آرد نفس خاکستر کاشانه میسوزد
فریدون را جلال و شوکت آنوقت گوا باشد
به منظور عدالت آن فرزانه میسوزد
(شهابی) ار کند آهی برون از سینه آتش
چو شمع انجمن بال و پر پروانه میسوزد

نشته

هم هغسې چې خندا کښې هنـــــر نشته
په ژړا کښې هم له سره اثر نشـــــــته
که دی غاړه لکه غر ونیسی هســــــکه
په نیلی تیغ د افق کښې جوهر نشـــــته
تل یی خلک په خاورین ستور وغولیدلی
د آسمان په شین دریاب کښې گوهر نشـــته
د ژوندون نه به کوم خوب پریشان نه وی
د دنیا نه ناراحـــــته بســــــتر نشته
دا چې خاوری شوم د مینی لار کښې بنه دی
خو د چـــــا زما په خاوری گذر نشته
دا خبر به څوک زما نه یارته ویـــــــسی
چې بیلتون کښې مي له ځانه خبر نشـــته
زه پژواک یم په پیچو مو کښې لوی شوی
دا چې چپ یم دلته غر او کمر نشـــــته

عبدالرحمن پژواک

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسی رادمنش

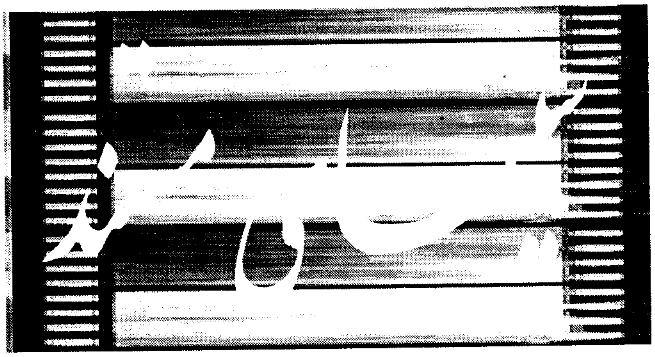

تصویرگر واقعیت و آزادی

سینمای مستند که برمبنای سلسلهء از واقعیت ها، حادثات، رخدادها، روی تداوم تصاویر استوار است. نشانهء دیگریست، از بیان حالات و جریانات زمان معین، همان دور که در حال گذر یا گذشتن است.

زمان میگذرد ولی واقعه یا حادثه زمانی روی تداوم تصویر باقی میماند و این ابتکار، خلاقیت سینماگر (فلمساز) فلم مستند است که از ارزشمندی فراوان برخوردار بوده و یقیناً میتوان گفت که سلسله تصاویر ،پیوندها و برش ها به گونه انعکاس واقعیت و رخدادها، انعکاس میدهد. لذا سینما مستند با سینمایی داستانی و غیر داستانی یکجا به شهرت رسیده است. سینما مستند در روزگار ما از اهمیت بزرگ برخوردار است حتاً این سینما میتواند، تاریخ نگاران و پژوهشگران عرصه های علوم اجتماعی، سیاسی را نیز مدد برساند.

با این باور میتوان گفت که سینما مستند با اهمیت که با خود به همراه دارد، روزتا روز عرصه هنری آن فراختر میشود. میدان نفوذ خود را فراختر میسازد.

به قول پروفیسور اریک بارنو، استاد بازنشسته بخش هنرهای دراماتیک، پوهنتون کلمبیای ایالات متحده امریکا در کتاب خود بنام «تاریخ سینمای مستند» مینویسد:

«چون سینمای مستند، برمبنای لحظات گذرا، عینی و حقیقی زندگی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استوار است برای خود سناریوی قبلاً تهیه شده ندارد، ولی بعداً میتواند از صورت تفکر و اندیشهء خود، فلمساز سناریو را بسازد».

چنین طرز تفکر برای فلمساز کنونی سوژه بوجود میآورد تا خلاقیت و ذهن خود را در آفرینش سینمایی بیآزماید کمتر از کاستی ها را به وجود آورد تا فلم مستند بیان باشد از واقعیت ها و آزادی که زمان و جامعه به آن نیازمند است.

ساختار فلم های مستند مجزا از دیگر ساخته های فلمسازی بوده و نمودی از احساس جامعه و تفکر فلسفی آن که از نگاه هدف و برش های تصویری به کلی متفاوت نسبت به فلم های تفریحی و داستانی میباشد.

فلم مستند بیشتر با مسایل جامعه شناسی، روان شناسی، سیاسی و حوادث تاریخی ارتباط داشته که در ساحات مختلف از آن استفاده به عمل میاید. همچنان فلم مستند فواید و شیوه های بخصوص در ساختار خود داشته و نسبت به فلم های داستانی پورتوگرافی، بیوگرافی که از یک رومان، طرز تفکر انفرادی (نویسنده گان)، (فلمنامه نویسان) برگردانده به فلم شود، متفاوت است.

سینما مستند تصویرگر واقعیت ها و آزادی است. در تهیه فلم مستند از ارزش خاص برخوردار باشد، صدا و تصویر است. به خاطریکه وجود سروصدا یا (ساند افکت) یکی از مهم ترین شرایط پذیرش واقعیت تصویر تلقی می گردد، ازین بابت است که فلمسازی مستند متضمن رعایت تمام محدودهء از سروصدای در هم و مغشوش (نامفهوم) غیرقابل تجزیه گرفته تا صداهای ظریف و شفاف و قابل درک و شنیدن می باشد.

صدا، تصویر و موسیقی در فلم اهمیت گسترده یی دارد. موجودیت عملکرد موسیقی تاثیر گذاری خاصی را در ساختار فلم در پهلوی نقش (سروصدا) پیدا می کند، و امکان فضا سازی جدیدی به تصویر صامت تا تماشاگر حین دیدن فلم در یک فضای واقعی قرار گیرد برایش احساس به وجود میاورد تا باشنیدن موسیقی متن فلم، حوادث عینی جلوه نموده نتیجهء مطلوب بدست بیاورد و به سینمای مستند که واقعاً تصویرگر واقعیت ها و آزادی میباشد، علاقمند شده، ارزش و بهای بیشتر دهد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

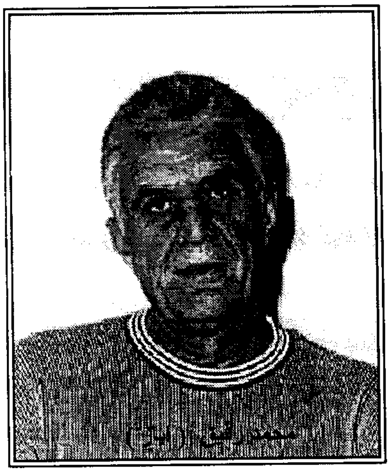

استاد عبدالغفور برشنا

هنرمندی بر تارک هنر معاصر ما

افغانستان باداشتن غنی ترین مظاهر درخشان فرهنگی چون دانشمدان، نویسنده گان، شاعران و هنرمندانی که ازین خطه باستانی برخاسته اند همه شان از مفاخر مهم و با ارزش جامعه و فرهنگ ما بوده و هستند زیرا احساسات و هیجان هائیکه هنر را نلقین میکنند تا حد زیادی برخاسته از متن جامعه است. به عباره دیگر هنر اصولاپدیده اجتماعی است، ازینرو نباید رنگ اجتماعی خویشرا از دست بدهد.

بدین اساس پروفیسور غلام محمد مصور و استاد عبدالغفور برشنا از جمله هنرمندانی بزرگ کشور ما اند که تجرید هنر را از اجتماع مردود دانسته و در پهنای آفریده های خود، زندگی خود و مردم را جاودانه ساخته اند و معنای اصلی «احتیاج انسان به شناخت» را تبارز داده اند. این دو هنرمند بزرگوار به مثابه دو رکن اساسی نقاشی افغانستان انقلابی در دوره هنر معاصر قرار دارند و سرود هنرشان برای همیشه در گوشهای هنر دوستان در طنین خواهد بود.

با ورود استاد عبالغفور برشنا در سال ۱۳۰۸ هجری شمسی بعد از شش سال دوره تحصیل از جرمنی به مکتب صنایع کابل، جان تازه یی در نقاشی دمید و هنر نقاشی مسیر اصلی خود را پیمودن گرفت. این هنرمند بلند والا، باذوق و استعداد سرشار از رنگ های هنری اش وارد حریم نقاشی مدرن تری گردید که به وسیله پروفیسور غلام محمد میمنگی دو باره چشم باز کرده بود و هنوز در چارچوب اتاقهای درسی در حال شگفتن بود. برخورد استاد برشنا با این پدیده تازه بنا شده یک حرکت انقلابی در آن زمان بود، با آنکه در روزهای نخست با روحیه غربی وارد کشور گردیده بود ولی با نقاشی شرق هیچ احساس بیگانگی نکرد و به زودی اهداف و خواستهای محیط را درک نموده نقاشی را از محوطه مکتب به کوچه های قدیم کابل و دامان طبیعت بیرون کشانید. در این حالت، نقاشی شکل مردمی را به خود گرفت. کوچه های نیمه افتاده، خانه ها گلی، درختان و برگهای خاک آلود و تصویر صورت مردم در صفحات کاغذ و کنوس ها منعکس شد وشاگردان برای نخستین بار فاصلهء را که بین آنها، طبیعت و مردم ایجاد شده بود از بین برداشتند و وظیفه اصلی خود را درک کردند که چه رسالتی در احیای فرهنگ و هنر اصیل کشور خود

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارند.
استاد با واقعیت گرایی برازنده و خاص با سبک آزاد خود، زود در قلب هنر دوستان راه یافت و با زبان ساده تر از پیشینیان خود به خواستهای مردم جواب گفت :
استاد عبدالغفور برشنا فرزند مرحوم امیر محمد خان سال ۱۲۸۵ هجری شمسی در کابل متولد گردیده دارای دو فرزند به نامهای عبدالحبیب و عبداله میباشد که هر دو از رشته انرژی و برق از آلمان و سویس فارغ التحصیل شده اند.
استاد در رشته نقاشی در اکادمی برلین و مونشن تحصیل کرده در رشته طباعت در «بارمن» و اکادمی «لبزیک» محصل بود که شهادتنامه هایی از آن موسسات دارد ولی قبل ازینکه شهادتنامه بگیرد و قبل از آنکه شامل مکاتب هنری گردد، هنرمند بود. روحیه عالی و عواطف سرشاراز هنر وی، برشنا را زیبا پسند، مستعد و با اظهار هنر خلاقه ساخته بود، وی در اکثر رشته های هنر وارد بود. علاوه بر هنر نقاشی که به پایه استادی قرار دارد، موسیقی را با کمپوز و درامه نویسی نیز انتخاب کرده که در قسمت موسیقی از کمپوزهایش، کشور هنر پرور هندوستان تقلید کرده است و در فلم «سورج» از ان به شیوه قوالی به کار گرفته است. استاد، شاعر و خطاط هم بود.
درام «لاله ملنگ» و «شربت غیرت» از شاهکار های جاویدان استاد به شمار میرود که هنر تیاتر را غنامندتر ساخت.
استاد میگوید: «هنرمند واقعی کسیست که هنر را بحیث هنر دوست بدارد و ان را وسیله برای جمع آوری ثروت و شهرت نداند مجادله کند، ایثار نماید و عمر عزیزش را وقف هنر گرداند».
استاد هنوز به مدرسه شامل نشده بود که از طنین و آرمونی موسیقی به هیجان می آمد و گاهگاهی از آهنگ ها و طرزهای که خوشش می آمد به بسیار زیبایی آنرا زمزمه میکرد.
مادر بزرگ برشنا «بی بی فاطمه جان صبیه امیر دوست محمد خان» زن فاضله بود که خط زیبا داشت و خوب رباب مینواخت این مادر بزرگوار ربابی داشت «زیلچه »، صدف کاری، ساخت ماهرترین استاد وطن «مرحوم واصل کابلی» که برشنای کوچک در غیاب وی رباب را به صد عذر و زاری از تعلقدار گرفته کم کم به مشق و تمرین میپرداخت.
روزی مادر بزرگ در حالیکه خلیفه قربانعلی نیز حاضر بود امتحان برادر برشنا«محمد ابراهیم خان» را میگرفت... آنوقت برشنا نیز ادعا کرد که میتواند رباب بنوازد. تعجب حاضران را به مهارتش در آن سن و سال که نواختن رباب غیر قابل باور بود برانگیخت، در نتیجه همان ربابی که برشنا پیوسته تمرین میکرد به وی بخشیده شد و به این ترتیب مادر بزرگوار(مادر کلان) در عالم مادی و معنوی هنر موسیقی را به او ارمغان کرد.
استاد بعد از فراغت تحصیلات عالی نزد استاد معراج الدین درس موسیقی گرفت. نظریه استاد در مورد موسیقی عیناً نظریه ایست که«اونه گر» هنرمند معروف موسیقی داشته است. او میگوید: «موسیقی تقلید ندارد بلکه آنچه را که ما، در عالم حقیقت شنیده ایم معادل آنرا در عالم دیگری از نو می آفریند بشرطیکه با شکل اولی خود در نزدیکی قرار گیرد. از همین رو موسیقی نه تنها بزرگترین هنرها ست بلکه به تنهایی جامعتر از دیگر هنرهاست زیرا که میتواند چیز هایی را بازگو کند جز به زبان موسیقی، ترجمه ناپذیر است».
گفته اند که هنرمند آفریننده است ولی بدون تردید برشنا نسبت به اکثر هنرمندان بیشتر در چند بُعد هنری می آفرید. صدای برشنا گاهگاهی ثبت نوار شده و گوشهای مشتاقان را نوازش میداد. در نوع خود کم نظیر، دارای وسعت کامل و ارتعاش جذاب آن کاملاً درخشان بود. آنگاه که او می سراید « من لاله آزادم....» یا «...سبزه سرزند بر مزار من....» و یا «... دو عالم فروشم دو بادام گیرم...» تمام تارهای وجود شنونده راست گشته مرتعش میگردید و به هیجان می افتید.
استاد عقیده داشت که:«هیچ چیز عظمت و احساس مردم یک دوره تاریخ را بهتر از صنایع زیبای آن عصر و زمان معرفی کرده نمیتواند. در قوم و ملتی که صنایع زیبا نیست، روح و احساسات زیبا نیز وجود ندارد.
ما به عظمت و بزرگی یونان، ایتالیا و عصر گریکو بودیک از روی آثار تاریخی و صنایع ظریف آنوقت که فعلاً در گالری ها موزیم ها و بناهای تاریخی دیده میشوند، آشنا شده ایم. طوریکه جسم ما محتاج مواد غذایست روح ما نیز به هنرهای زیبا مانند نقاشی، موسیقی، تیاتر، رقص و ادبیات احتیاج مبرم دارد.
جمال و زیبا چه در بنا باشد یا در لباس، در شهر باشد یا در دِه حتی در آلات و ماشینهای تخنیکی، وابسته به صنایع ظریف است، لهذا دلپسند است».
نقاشی و یا به عباره دیگر، هنرمند، جمال پسند است و انعکاس احساسات او در زیبایی ماحول او می افزاید.
عشق برشنا به هنر نقاشی از طفولیت رشد کرده و مانند نهال باروری روی سایر خواستهایش سایه آفکنده است.
آنگاه که به مکتب میرفت هر جا تصویری نصب میبود

بقیه ص (۴۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

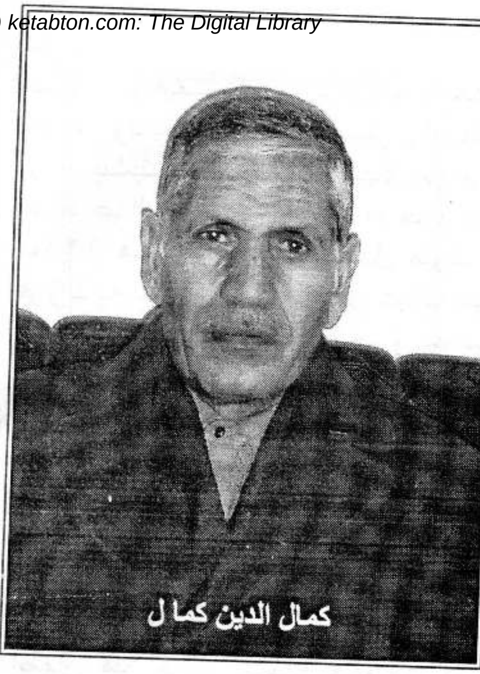

کمال الدین کما ل

دیرې

مجلسونو ډیوه

دا خل مو وغوښتل چې د آواز مجلې ګرانو لوستونکوته له نن څخه اولس کاله مخــــکې د هغـــــې پیاوړی سندرغاړی او کمپوزیتور یاد را ژوندي کړو. چې د پښتو ژبې تکره ، مشهور او د دیرو د مجلسونو ډیوه چې د هغې وخت د راډیوتلویزیون له څپو څخه سندرې یې خپریدې، او د غږ مینه والو به یې خپله مینه او هنری تنده پری ماته وله.

خو دریغه، دریغه له هغې ناروغی له امله چې ور پیښه شوه نور یې ونشو کولای چې نوې سندرې او ښکلي کمپوزونه جوړکړي. او ووایې کورنی، شاګردان، دوستان او د غږ مینه وال یې په ویر کیناول، او نوریې ونشو کولای چې د هغه نوی سندرې واورې او د هغې خوږې او ظریفي توکي چې د ډیري مجلسونو څخه اوریدلې واورې.

اروابناد محمدالدین زاخیل له دې فاني دنیا څخه سترګې پټې کړې. نوموړي څلوېښت کاله د موسیقی د هنر په لاره کې خدمت کړی ډیر نابناده زړونه یې ښاد کړي دي. روح دې ښاد وي.

اروابناد محمدالدین زاخیل د سراج الدین زوی په ۱۳۱۷ لمریز کال د ننګرهار ولایت د کامې ولسوالی د زاخیلو په کلي کې زیږیدلی دی، نوموړی لا کوچنی وو چې د موسیقی سره یې مینه پیدا کړه او سندرې یې ویلې. کله چې د دوران په نامه د هغه وخت هنرمند سره شاګرد شو نو حجرو ته را ووت او د دوستانو او مینه والو محفلونه به یې په خپل خواږه آواز تودول. نوموړی لږه موده وروسته د پښتو ژبې منلی او ولسي شاعر مرحوم ملنګ جان سره وپیژندل. مرحوم ملنګ جان دی د کمپوز او تصنیف په برخه کې تر روزنې لاندې ونیو او له هغه سره یې په دې برخه کې مرستـــه کولـــه. مــــرحوم استاد محمدالدین زاخیل په ۱۳۳۰ لمریز کال کې له کابل راډیو سره خپله رسمي همکاري پیل کړه او په ۱۳۳۶ لمریز کال کې د مسلکي زده کړو لپاره هندوستان ته لاړ او له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه کلنو زده کړو وروسته بیرته وطن ته راغی او د کابل راډیو د پښتو موسیقی د منتظم په توګه وټاکل شو. اروابناد استاد زاخیل د خپل هنري ژوند په بهیرکی د پښتو ژبي موسیقی ته د ارزښت او درنښت څخه ډک خدمتونه وکړی او د هیواد له ډیرو سندرغاړو سره یی د پښتو موسیقی په زده کړه کي مرسته وکړه. همدارنګه ده یو زیات شمیر شاګردان هم وروزل چي د هغو له ډلي نه مرحوم قدیم عبدالرحمن، طلامحمد او نعمت الله د یادولو وړ دی. نوموړي یواځی سندربول او موسیقی نواز نه وو بلکی د هر اړخیز استعداد او هنري پوهي په درلودلو سره شاعر او تکره لیکوال هم وو. د هغه لیکني د هنر او هنرمندانو په باب وي.

د استاد محمدالدین زاخیل د شاګردانو له ډلی نه یوه هم دده میرمن قمرګل ده چی د نورو په پرتله یي ورسره د یادونی وړ زیارونه ګاللي دی. ښاغلی زاخیل د خپلو نورو مصروفیتونو ترڅنګ شپه او ورځ او هره ګړی میرمن قمرګل ته بیلا بیل پښتو عشقی او حماسی شعرونه جوړول او بیایي ورته کمپوزونه چمتو کول چی اوس د ملی راډیو تلویزیون په آرشیفونوکی خوندی ساتل شوی دی.

استاد زاخیل د پښتو موسیقی او پښتو سندر غاړو یوه تذکره هم لیکلی ده چي توله نه ده چاپ شوي خو خيني برخي یي د هیواد په ورځپانو او جریدوکي خپري شوي دي.

ستاد محمدالدین زاخیل څه د پاسه ۱۲۰۰ سندري کمپوز کړي دي چي د راډیو افغانستان په آرشیف کي ساتل شوي دي. استاد زاخیل د خپل هنري ژوند په بهیرکي سندری ویلي او باجه یا هارمونیه یي هم غږوله خو وروسته یي د روغتیایی حالت د خرابوالي له کبله په راډیو افغانستان کی د لومړي ځل لپاره د دیري حجریي مجلس په نامه و مختلفو پښتني سیمو سندر غاړي د خپلو هنري ننداړو تمثیل ته هڅول.

مرحوم زاخیل د خپل هنري استعداد له کبله په افغانستان کي د سیمی او ګاونډیو هیوادونو لکه پاکستان ایران او هندوستان کی هم مشهور شو او زیات مینه وال یی ومومندل مرحوم زاخیل ته څو، څو ځلي د ښو او صادقانه خدمتونو په اثر مډالونه، انعامونه او تحسین نامي ورکړل شوي او بهرنیو هیوادونو

ته یي هم سفرونه کړي وو. مرحوم استاد زاخیل بریالی شو چي د غوره خدمتونو له امله د استاد لقب وګټی او د تولو د سترګو نور شي.

اروابناد استاد محمدالدین زاخیل دوه ځلي واده کړی چي د هغي ثمره یوولس اولادونه دي. د پښتو موسیقي دغه تکړه او ویاړلي هنرمند او کمپوزیتور په پاي کي د هغي ناروغی له کبله چي وریښه شوي وه د ۱۳۶۸ لمریز کال د تلی (میزان) د میاشتي په ۲۸ مه نیټه د ۵۱ کلونو په عمر له دغي فاني نړی څخه سترګي پټی کړی.

اروا دي ښاده وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هنر حقیقی

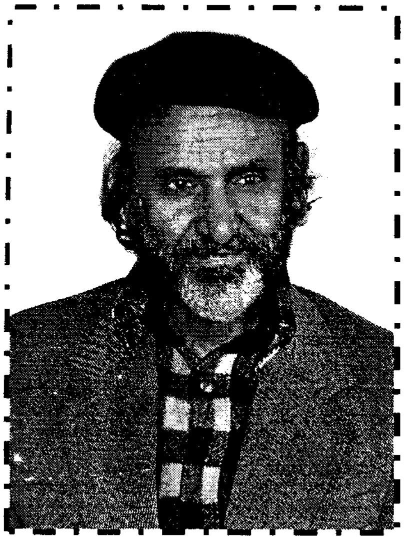
عبدالمجید سپند

میخواهم آغاز کلام را با سخن زیبا، دلنشین و جالب حضرت سعدی (رح) آذین ببندم. که میفرماید: (هنر چشمه ایست زاینده و دولتیست پاینده، هنرمند هر جا رود قدر بیند و بر صدر نشیند) بیاید بسنجیم هنر چگونه دولت پاینده بوده و کدام هنرمند صدر نشین خواهد گشت.

هنر از نقطه نظر بزرگان چون حضرت حافظ، حضرت بیدل و سایرعرفای کرام به هنری نسبت داده می شود که شخص در پرتو آن کامل بوده و ارزش هنری را در پیشبرد و خدمت به خلق از طریق نمایش دادن، با اصول و روش های علمی ارایه نماید. موسیقی سرامد هنرها است و هر چند با نفوذ و لبریز از احساسات باشد به همان اندازه الهامش بیشتر است.

خوب است در مورد پیشینه موسیقی. افغانستان روشنی انداخته شود که به صورت مختصر باید نوشت: قبل از دوره امارات امیر شیرعلیخان موسیقی در سرتاسر کشور ما به شکل بسیار ابتدائی و محلی وجود داشت که هنرمندان آن عصر به کار می بستند. وقتی امیر موصوف با استفاده از یک سفری به کشور هندوستان رهسپار میشود در بازگشت تعدادی از هنرمندان موسیقی را از ان کشور با خود آورده و در گذر خرابات که در نزدیکی بالای حصار کابل و ارگ شاهی آنوقت قرار داشت جایگزین میسازد بالاخره این رویه پیشرفت مینماید تا آنکه استادان هنر موسیقی چون استاد نتو، استاد رحیم گل، استاد غلام حسین، استاد چاچه محمود و مشهورترین آنها استاد رحیم بخش وسرتاج و بابای موسیقی استاد محمد حسین سرآهنگ عرض وجود مینمایند هنر موسیقی را در کشور ما به اوج میرساند. در پهلوی اینها دولت های وقت به خاطر توسعه و انکشاف هنر موسیقی تعدادی از هنرمندان را به کشور ترکیه اعزام و یکی از استادان موسیقی آن کشور، فرخ افندی که ایشان پدر هنرمند برجسته بخش تیاتر و فلم کشور ما استاد قادر فرخ میباشد به کشور ما آورد که کارکرد و ثمره آن تربیه استادان موسیقی غربی چون استاد سلیم سرمست، استاد فقیر ننگیالی، استاد اسماعیل اعظمی، استاد ناله، استاد نوشاد و سایر استادان نیز میباشد. یکی دیگر از اسباب پیشرفت موسیقی شرقی در کشور ما، ارج گذاشتن خاندان سلطنتی محمد ظاهرشاه به این هنر و شاگرد شدن تعدادی از جوانان این خانواده نزد استادان موسیقی بود که در پرتو این اندیشه سایر فرزندان فامیل های روشنفکر نیز جرئت نمودن تا این هنر ظریف را نزد استادان بیاموزند و به کار ببندند که این فقیر نیز از زمره است و گرنه تعصبات فامیلی و قومی مانع آموختن علم موسیقی در کشور ما بود.

در مورد هنر موسیقی نکته بارز این است که این هنر همطراز با پیشرفت سریع علم ساینس و تکنالوژی در حرکت و پیشرفت است کارهای هنری هنرمندان امروز را اگر به شنونده گان دیروزی ارایه میشد چندان قابل پذیرش نمی بود زیرا شنونده ها هنرمندان قبلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و هنرمند واقعی

یعنی سی چهل سال پیش صرفا به راگها و راگنی ها یعنی ملودیها و در تال ها یا ریتم های و یلمپت (سلو) پارچه موسیقی را ارایه میداشتند در حالیکه امروز بیشتر به ریتم های تیز پارچه موسیقی را تقدیم میدارند.

فرق بارز هنرمندان، آواز خوان امروزی و دیروزی در این است که آواز خوانان فعلی غالبا از کمپوزها و اشعار اجرا شده هنرمندان قبلی استفاده برده بنام اینکه ما پارچه های موسیقی قبلی را نوین و امروزی تقدیم میداریم و باز خوانی میدارند. تا جایکه دیده و شنیده شده هنر نواختن آلات هنر موسیقی نسبت به هنر آواز خوانی پیشرفت نموده است. اگر هنرمندان آواز خوانان این چهار اصل را نداشته و حتی یکی از آنها را کم داشته باشند هنرشان نتیجه نخواهد داد.

- استعداد هنر آواز خوانی.
- آموزش عالی.
- پشتکار.
- مطابق به خواست زمان و تقاضای شنونده ها.

باید متوجه بود که رهبری درست، بجا و دلسوزانه مسوولین در بهتر شدن وضع این هنر ظریف که در لطیف ساختن اذهان مردم کشور ما موثریت زیادی خواهد داشت ضروری و مفید به حال ملت ما خواهد بود و قتی آواز خوب در قالب کمپوز خوب و با داشتن شعر خوب از طریق رادیو و تلویزیون ها برای مردم ارایه میشود در بهبود بخشیدن وضع روحی تاثیر فوق العاده خواهد داشت نکته دیگر اینکه با ازدیاد رادیو تلویزیونها یکنوع خودسری و پراگنده گی را در روش نشرات به میان می آورد.

برای نگهداشتن اصالت موسیقی اصیل افغانی و آهنگ های دلنشین که سالهای سال شهرت دایمی داشته و بر سر زبانها مردم میباشد لازم است تا کمیسیون از جمع موسیقی دانان و اشخاص تجربه کار عرصه موسیقی بنیاد گذاشته شود. هر هنرمند که میخواهد آهنگ جدید ثبت نماید توسط این کمیسیون از لحاظ شعر، کمپوز و موسیقی چک و تایید گردد بعداً ثبت و به نشر سپرده شود تا از یک طرف موسیقی اصیل افغانی حفظ گردد و از جانب دیگر آهنگ های همیشه ماند گار داشته باشیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طنز

دلبر

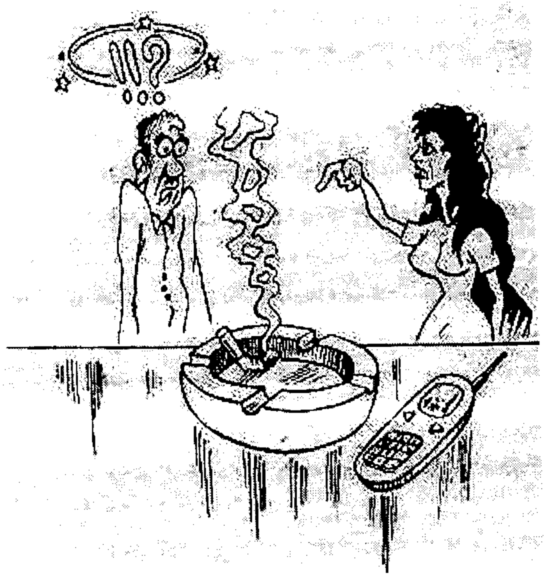

له خپل پخوانی ملګری دلبر سره په ناڅاپي ډول مخامخ سوم، ډیره موده می نه ولیدلی، دلبر ډیر تغیر کړی و، هغه پخوانی جذابیت یي په څیره کي نه لیدل کیدی، ډنګر سوی و او تر سترګو لاندی یي تورو سایو ځای نیولی و، رنګ یی ژړ او شونډې یي ریږدیدی. څو شیبي مو په غیږ کی سره ونیول. پس له ستړی مسی نه مي د حال پوښتنه وکړه. ده راته وویل:

- راځه کور ته به ولاړ سو. یو چای به هم را سره وڅښي، غوری به هم سره وکړو، کورمی دلته نژدی دی. ما هم چي بل کار نه درلود ورسره مي ومنله. خو کاشکی می نه وای ورسره منلي؛ اوپښي مي ماتي سوي وای، چي نه وای ورسره تللی. خو ما غوښتل چي د زړه خواله ورسره وکړم بچیان یی ووینم ...

کله چي یی کورته ورننوتلو، زه یي د سالون و کوټي ته بوتلم، او پخپله چي یی هرومرو معذرت درلود، اجازه وغوښته چي څو شیبي ما یوازي پریږدي ...

ماهم دده وتلو سره سم یو سګرټ ولګاوه. د الماری د سره څخه مي ایرنی (سګرت دانی) راکښته کړه. له خپل لاسي تلیفون څخه مي کورته زنګ وواهه، خو په کورکي هم څوک نه و ...

همداچي دلبر له تشنابه را ووت، ما هم اجازه وغوښتل چي زه هم ځان سپک کړم.

خدای خبر چي په څه چورت کي تللی وم. دهغه ستونزی له مخي چي را پیښه ده یو څه زیات وخت په تشناب کي پاته سوم.

د چا ږغ می ترغوږو سو، ښه چي مي غوږونه څلورکړه، د دلبر ږغ و چي په لوړ آواز یي له چا سره غالمغال و، بیا مي د یوی ښځي ږغ تر غوږو سو چي ژړل یي او دي هم په لوړ آواز خبری کولی.

وارخطا سوم، چي څه پیښه ده، ژرمي کمربند وتړی او له تشنابه را ووتلم. په رښتیا هم د دلبر ږغ و، په زیات ګومان د خپلي میرمني سره یي د سالون په کوټه کي غالمغال درلود؛ پښه مي ونیوه، دلبر په لوړ آواز ویل:

- که څوک نه دي راغلي نو دا سګرټ چا څکولي دی؟ ژر ووایه څوک راغلی و؟

میرمني یي هم چي د دلبر غوندی په لوړ آواز خبری کولی، همدا ویل:

- تا خپل عقل د لاسه ورکړی دی، زه څه خبره یم چي دا سګرټ چا څکولي دی ...

دلبر بیاور غبرګه کړه:

- چي څوک نه دی راغلی نو دا تیلفون د چا دی ...

خوارکی دلبر، لکه چي هیر سوي یي وه چي یو بل څوک یي هم له ځانه سره کورته راوستي دي. له دینه مخکي چي خبره نوره هم مرداره سي، باید ویلي مي وای چه دا سګرټ زما دی. په لوړ آواز مي وټوخل او کوټي ته ورننوتلم. میره او ماندینه دواړه چپ سول. ده دواړو مخونه لکه جغندر سره سوي وو. مایي د میرمني سره ستړي مسي وکړه. میرمن بیوزلي خویی نه وه خبره چي څوک یي کورته راغلی دی ... پرما له شرمه خولی راماتي وي . دلبر لکه روح چي یي قبض سوی وي هیښ پیښ پاته و.

عبدالواحد نظري

(c) ketabton.com: The Digital Library

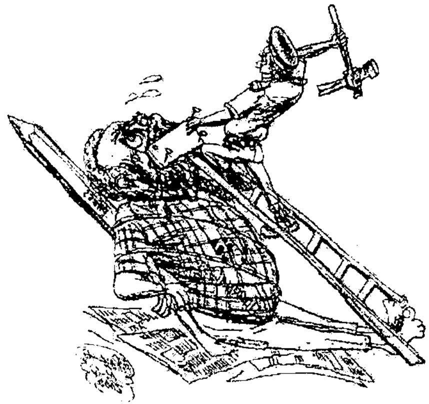

طنز

ماجرای نویسنده گی

مرزا گل فقیرجانه از سابق میشناسم؛ آدم بسیار خوب است. مه و مرزا مکتبه یکجا خلاص کده و بعد از گذشتاندن دوره خدمت عسکری حتی یکجا شامل مشاغل دولتی شدیم. او دوستان بسیار عزیز ببخشین که قرار گفته خانمم که همیشه میگه: «تو خو همیشه قصه سبیل ماندیته از نیمه شروع میکنی» باز هم کمبود قصه خوده از نیم شروع کنم، قصه ازین قرارس: پنجشنبهء گذشته وقتی خانمم خلطه سوداره به دستم داد فامیدم که خدا خیر مه پیش بیاره و باید سوداهای کمرشکن ره خریداری کنم.{خوب چی درد سر بتم تانه ده ایستگاهی که مانند روز محشر بیرو بار بود با مرزا در حالی روبرو گردیدم، که چند جای صورتش زده و زخمی و به اصطلاح پلسترشده بود. بادیدن اش بدین وضع بسیار جگرخون شده و با حالت تاثر بطرفش رفته جویای حال وی حوالش شده و بنابر پیشنهاد مرزا وارد کافی نزدیک خانه شدیم و بعد از فرمایش دو چای سبز مرزا چنین آغاز کرد به شرح ماجرایش:

بیادر از خودت چی پت کنم؛ چون طرف ای قاطی و قیمتی دیدم تصمیم گرفتم تا یک کار و غریبی ره پیشه خود کنم تا ده پهلوی ای معاش کم وناچیزی یک چاره و پرده شوه. ولی از طرف دیگر اندام ضعیف و نحیفم اجازه هیچ کاروغریبی فزیکی ره بریم نمی ته بالاخره به اثر پیشنهاد یک دوستم راه نویسنده گی ره پیش گرفتم تا از طریق چاپ آثار در جراید و روزنامه ها نانم به اصطلاح ده روغن شوه، با در نظر گرفتن همین مشوره چون آن روز ده خانه کس نبود قلم و کاغذ به دست گرفته ابتدا شروع نمودم از شعر، اما هر قدر بالای مغز پوپنک زده ام فشار آوردم چیزی از آن خارج نشد. به تعقیب آن داستان را مورد آزمایش قرار دادم و با خواندن آن گویا یکی از ده گفته باشم و یکی از درختها!

به همین ترتیب شاخه های دیگر ادبیات را نیز، مورد آزمایش قرار دادم ولی مثلی که مغز لعنتی ام سر لجه همرایم گرفته بود و چیز از آن خارج نمیشد تا بالاخره چیزی مانند برق که اصلاً وجودش مایه خیال و خواب برای هر هموطن ماست به مغزم خطور نموده میفامین که اوچی بود؟ بلی طرح ادبی بود که امروز مود شده و هر کس آنرا نوشته و از طریق رسانه های جمعی به نشر میرساند من هم به نوشتن طرح اد بی چنین شروع نمودم:

(آه ای عشق من بیا که کم است از دستت سر به بیابانها زده و همچون مجنون سینه چاک سر.......)

و در این اثنا بود که خشویم همراه با یک درجن خسربره ها و خیاشنه.هایم وارد شده و خسربره ام با دیدن طرح ادبی ام آنرا از دستم قاپیده و هنوز سطر های اول آنرا نخوانده بودم که با اندام قوی هیکل اش مانند پلنگ بالایم دایف نموده و تا توانستند لتم کردن تا بالاخره سرحدم به شفاخانه کشید ه شد و بیهوش شدم وقتی به هوش آمدم اشخاصی را بالباسها سفید در کنارم دیدم و اول خیال نمودم که حضرت عزرائیل (ع) همراه با همکارانش جهت قبض روح این حقیر تشریف آورده اند. اما بعداً به اشتباه خود پی بردم؛ میدانید چرا؟ به خاطریکه آنها داکتران بودن و یکی از آنها با مهربانی برایم گفت: آخر او بیادر چرا ده ای پس پیری شوق نوشتن نامه عاشقانه به سرت زده خوده به ای حال انداختی؟

بلی دوستان ای شرح و ماجرای نویسنده گی دوستم مرزا گل فقیر بود.

محمد فهیم " صاحبزاده "

(c) ketabton.com: The Digital Library

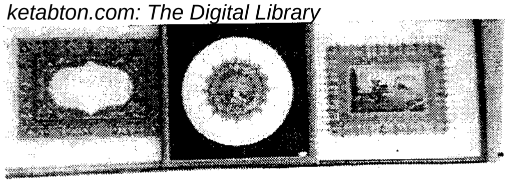

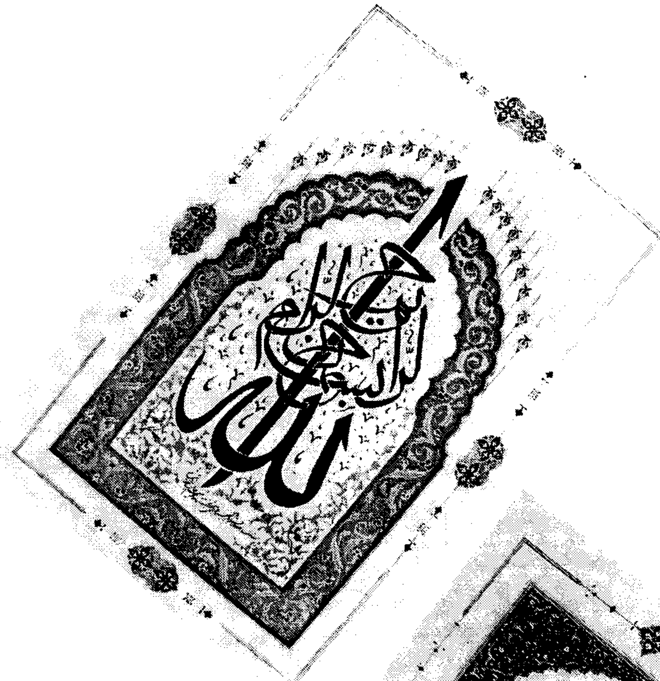

ابتکار و خلاقیت در آثار میناتوری آرزویم ...

محمد معصوم حسن

طوریکه به همگان هویداست در آواخر قرن ۱۴ میلادی در زمان امیرتیمور در آسیای میانه امپراطوری وسیعی وجود داشت. که تمام ممالک ماورالنهر، افغانستان و ایران را در بر می گرفت. چون مردمان این امپراطوری مواریث دوره غزنویان، غوریان، خوارزم شاهان و سلجوقیان را با آثار هنری اسلامی از غرب و هنر چینی و مغولی را از شرق پیش رو داشتند. بناً زمانی که شاه رخ پسر امیر تیمور در آغاز (قرن ۱۵) در هرات مرکز امپراطوری خود نشست وی مواریث هنر را در سمرقند و هرات پرورانید و این شهر مرکز رنسانس هنری آسیای میانه گردید. که تا عصر سلطان هنر پرور میرزا حسین بایقرا (اواخر قرن ۱۵) در هرات دوام کرد. بعد از آن دیده شد که هنر خطاطی، نقاشی و میناتوری به بجارا، اصفهان، تبریز و هند نیز انتقال کرد. و هرات را در آن وقت مرکزی هزاران خطاط، نقاش، معمار، کاشی ساز، میناتوریست وغیره هنرها که در آنجا تحت پرورش رجال هنر دوست به تخلیق آثار هنری میپرداختند پنداشت. هنرمندان آن عصر آثار جاویدانی را در شقوق مختلف هنری آفریده و از خود ماندگار مانده اند.

احمد تمیم صاحب زاده استاد موسسه فرهنگی فیروز کوه یکی از میناتوریست های کشور است که آثار، زیبا و دیدنی در عرصه مینا توری، گرافیک و خطاطی دارد زمانی که طفل بود به این هنر علاقه داشت. به گفته خودش بعضاً اشکال مختلف را روی صفحه کاغذ رسم می کرد و آنرا رنگ آمیزی می نمود تا اینکه وی را شامل مکتب ساختند که بیشتر به مضمون رسم و مشق علاقه و توجه خاصی داشت. بلاخره به اثر تشویق فامیل برعلاوه خواندن و فراگیری مضامین درسی شامل کورس غلام محمد میمنه گی گردید. نظر به استعداد مفرط که در ایجاد آثار میناتوری داشت به درجه عالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

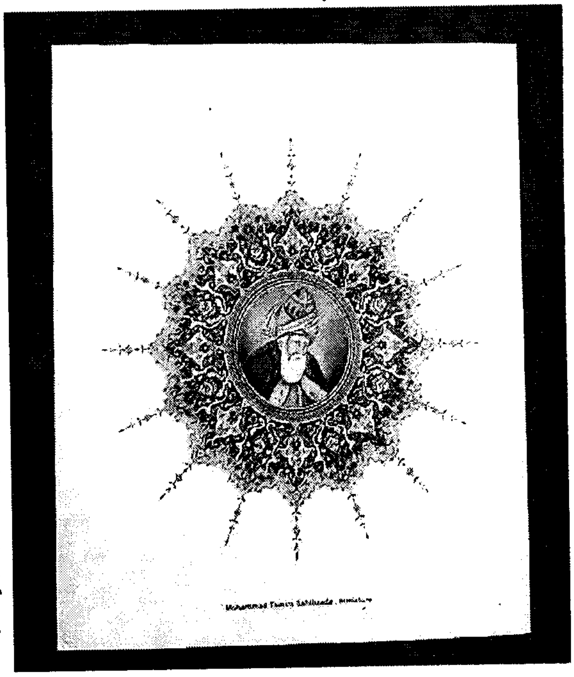

سند فراغت را به دست آورد و در اثر تقاضا استادان کورس به صفت استاد ایفا وظیفه نمود. به منظور کسب تجربه کاری و ایجاد آثار عالی میناتوری مدت پنج سال راهی ولایت هرات گردیده و نزد استاد قاسم غفور یکی از پیروان سبک کمال الدین بهزاد شاگرد می شود. از تجارب کاری، مهارت به کاربردن رنگ های طبیعی به خصوص در بخش کاشی سازی که به واقعیت در هنرکاشی سازی و به کار بردن آن در عهده تیموریان رشد فوق العاده نموده بود، استفاده نمود و به خاطر کسب تحصیلات اکادمیک راهی پوهنځی هنر های پوهنتون کابل گردید بعد از سپری نمودن دوره تحصیل سند فراغت را از آنجا به دست آورد. در اثر جنگ های داخلی کشور مجبور به مهاجرت شد و مدتی در کشور پاکستان بود باش نمود و مصروف کار های میناتوری و تهیه نقشه برای کارگاه های قالین بافی بود.

- بیشتر در آثار تان از کدام سبک پیروی می کند؟

- بیشتر پیرو سبک کمال الدین بهزاد میباشم. استاد بهزاد میناتوریست و هنرمند شهیر هرات که در قرن نهم هجری میزیست از جمله ستاره گان پر درخشش کهکشان هنری عصر رسانس شرق بود که آثار هنری بی نظیر وی زینت بخش موزیم ها و آرشیف های هنری جهان است.

نامبرده با ایجاد مکتب هنر میناتوری در عصر تیموریان برشونات هنری آن دوران افزود که با استفاده از رنگ های مخصوص، سبک و میتود های خاص هنری در حقیقت به ارتقا و انکشاف ابعاد مختلف هنر میناتوری افزود و من هم یکی از پیروان هنری سبک بهزاد هستم.

- بیشتر به کدام موضوعات علاقه دارید که میناتوری نماید؟

- مناظری طبیعی، سوره های از قرانکریم را خطاطی و میناتوری می نمایم. علاقه زیادی به صنعت کاشی سازی دارم، اکثرا از رنگ های طبیعی در میناتوری استفاده می نمایم، کاربرد سنگ لاجورد و طلا اثر میناتوری را نهایت زیبا و دیدنی به نظر میرساند.

میتوان گفت که الحاق رنگ و سنگ های طبیعی اثر میناتوری ماندگار را می آفریند که جذابیت و زیبایی خاص به آثار میناتوری می دهد و من به جستجو آنچه استم که آنرا کسی تا به حا ل نیآفریده باشد، بکر و نو باشد.

- اولین اثر میناتوری تان چه بود ؟

اولین اثر که آنرا ترسیم کردم خانه کعبه مکرمه بود بعدا مدینه منوره و خط کوفی بود که آنرا میناتوری کردم .

- آیا اثار میناتوری تان را در خارج از کشور نیز به نمایش گذاشته اید؟

بلی در پاکستان و در بحرین نمایشگاه آثار خطی و میناتوری دایر گردید بود که برعلاوه آثار هنری و میناتوری من آثار خطی استاد محفوظ سیدخیلی و استاد عبدالصبور عمری نیز به نمایش گذاشته شد، که از طرف بیننده گان تشویق، تقدیر نامه وحایز جایزه نقدی گردیدیم.

- در مورد مصروفیت فعلی تان معلومات دهید؟

فعلاً مصروف کاشی سازی و شبکه کاری که جز فرهنگ اصیل کشور ماست کاری بالای مسجد ملا محمود در ناحیه اول شوربازار که مسجد مذکور در اثر جنگ های داخلی تخریب گردیده بود. دوباره احیا و بازسازی گردید. هم چنان در منطقه مرادخانی کابل کمانی های چوبی کلکین های بسیار قدیمی که همه آن شبکه کاری و میناتوری شده بود به همان شکل سابق آن ترمیم میگردد و موسسه ما میخواهد که شهر کابل را به خصوص بعضی از منزل و اماکن تاریخی را دوباره باز سازی نماید تا اصا لت تاریخی آن حفظ گردد.

آقای تمیم صاحب زاده در اخیر از وزارت اطلاعات و فرهنگ و هم چنان ارگانهای مسوول در بخش هنر تقاضا می نماید تا توجه جدی به هنر و هنرمندان کشور داشته باشند. اینان اند که فرهنگ، کلتور و رسالت تاریخی کشور را میتوانند سالهای، سال در آثار شان ماندگار نگهدارند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ناصرشاه سرحدی)

تحقیقي ژورنالیزم

او د هغې ورځ په ورځ زیاتیدونکی اهمیت!

که څه هم چې د تحقیقي ژورنالیزم په نامه د ژورنالیزم د ځانګړي ډول نظریه په اروپا، امریکا او نورو ځایونو کښي له ۱۹۷۰ کلونو را په دیخوا مشهوره ده خو دا دومره اغیزمنه اصطلاح نه ده دا د انسان ذهن ته پټي کمري یا میکروفونه راولي، پټ ثبتول او پټ هویت خو دا د ډیرو خبریالانو د کار یوه وړه برخه ده خو بیا هم ورته تحقیقي ژورنالیزم ویل کیږي.

ترهغي چې د یوي موضوع په اړه سمه پلټنه او تحقیق ونکړو نو څنګه کولاشو چې داده، او سوچې (دقیق) او بشپړ تحقیق شویدي؟

ژورنالیزم دي ته نه وایي چې تور ولګوي او روسته یې بیا رد کړي په کار خو دا ده چې له اول نه خبر سم ترلاسه کړو، مونږ باید حقایق راوسپړو او مونږ باید د هغه څه چې خپروني شته او موجوده شواهد راغونډ کړو، خو بیاهم ځیني موضوعات شته چې د دویزي کچې پر مقایسه د ډیرو هڅو او کوششونو غوښتونکي دي.

کیدائی شي په یوی اوږدي مودی اساسی لوبغاړي په ځانګری توګه ونه غواړی ربښتیا درته ووائي کیداي شي آن تردې چې بیخي در سره خبری هم ونکړي دا په دي خاطر چې دوي په جرم یا غلطو کارونو کښی ښکیل وي او یا ښائي د ځینو حقایقو په پټولو کښی د دوی ګټه وي.

که غواړی چې حقیقت پیدا کړی باید هوډمن با احتیاطه او زغم لرونکي و اوسي کیدای شي ځان په خطر کښی واچوي د خپل ځان د خپل اعتبار او خپلو سرچینو د خوندي ساتلو له پاره باید ډیر مسلکی و اوسی.

تر هغه ځایه چې کیدونکی وي خپل ځان ژورنالیست او خبریال وپیژنی د معلوماتو د ترلاسه کولو له پاره د خلکو تیر ایستل په ډیرو لږو حالاتو کښی د توجیه وړ دي، ښائي دا کار تاسو له یو ډیرګران او خطرناکه حالت سره مخامخ کړی داسی حالت هم کیدای شی راشي لکه د دښمن ډلي په منځ کښي نو ښه به دا وي چې د خبریال او یا ژورنالیست په توګه ځانته د چا پام وانه ړوي خو دا کار د خپل هویت په اړه له دروغ ویلو سره توپیر لري.

که شرایط داسی وي چې یوازي د خپل هویت په پټولو معلومات ترلاسه کولي شی موضوع باید د عامه ګټو له پاره ډیر همه وي او تاسو دا ډول کار هلته کولي شی چې د خپل ستیشن او د ورځپاڼي او مدیر ملاتړ درسره وي که په دي ډول مو، معلومات ترلاسه کړ وی باید په پای کښی خپل هدف ته ځان ور وپیژنی او د ترلاسه شویو معلوماتو په اړه د څه ویلو وخت ورکړی دا ډول کیدونکی ده چې معلومات آن ډیر حساس معلومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم له قانوني او مشروع لارو ترلاسه شي.

زمونږ د معلوماتو سر چيني چيرې دي؟

راځئ دا تصور وکړو چې زمونږ د ټولو تحقيقاتو او پلټنو هدف په ټوليزه توګه د سياستـــــوالو، چارواکو، سوداګرو يا کوم بل واکمن لخوا د جرمونو، ناسمو کارونو او نيمګړتياو بربندول دي د يادونې وړ ده چې د هرې عامه اداري فعاليتونه په اسنادو او له ملګرو يا دښمـــــنې سره نښي پريږدي.

بريالي ژورناليستي پلټنې او تحقيقات ندرتاً په نا څاپي توګه رامنځ کيږي چې زيادتره له يو ناهيلي همکار يا سيال څخه را ټول کيږي چې له ورځپاڼې يا ستيشن سره د هدف دير بنډولو په مقصد تماس نيسي داسې قضيې شته چې کارکونکي ورځپاڼو ته ورغلي او د خپلو امرانو جرمونه ئې افشا کړي چې کيـــداى شي کومه ناخوندي فابريکه چلوي يا خپل اخستونکي تير باسي په دي حالت کښې تاسو بايد په خپلې سرچينې باور و نه کړئ بلکې هغه وهڅوئ چې مستند شواهد درته برابر کړئ چې قضيې د ثبوت له پاره ورته اړتيا ده.

راځئ داسي وګڼو چې مونږ د درغليو د ټورونو پلټنه کوو خو دا خبره له ياده ونه باسی چې درغلي او د خلکو غولول تل دوه اړخه لري رشوت ورکوونکي او رشوت اخستونکي دا له انديښنو او تشويش نه ډکه يوه اړيکه ده ځيني وخت يو يا بله خوا ښايي احساس وکړي چې تير ايستل شوي او د بل اړخ د ناسمو کارونو د بربندولو له پاره شواهد ورکړي ته تيار وي خو بايد هيڅکله د خپلي قضي د ثبوت له پاره د وسيلي په توګه يوازي په ټورونو، تکيه ونه کړو او کولاي شو خپل تحقيقات او پلټني له پاره هغه معلومات و کارو چې ټول يي ترلاسه کولي شي، حکومتونه او شوکتونه عامه ريکارډونه ساتي چې کيداي شي د ادارو په فعاليتونو او وينا وکي بی نظمي او بی ربطي ځرګندي کړي خو دا ممکنه ده چې په ښکاره توګه تري پوښتنه وشي چې د خپلو کارونو سپيناوي وکړي او هغي ته قانع کوونکي ځواب ووايي.

دغه راز په ياد يي ولري چې کله يوه پلټنه پيل شي نوري سرچيني هم توکيري لکه د (واټرګيت) تحقيقاتي پلټني ته وګوري چي واشنګټن پوست لخوا پيل شوه دا تحقيق د هغه څه په اړه په يو راپور پيل شو چې د غلا يوه ساده پيښه ښکاريده او د امريکا د متحده ايالاتو ولس مشر په زوال پاي ته ورسيده البته د پخواني ولس مشر (ريچارد نکسن) په اړه پيل شوي وه، په هر پړاو کښي چي په دسيسه کښي ښکيل کسان په وارخطا کيدل نو بيا به ورځپاني ته تلل چي د موضوع خپل اړخ بيان کړي او پايله دا شوه چي نور حقايق هم ښکاره شول، کله چي تاسي تحقيقات کوي بايد حقايق له شک نه لري ثابت کړي ژور، يادښتونه او ريکارډونه وساتی، او کيداي شي چي په محکمه کښي خپله نتيجه اخستنه توجيه کړي او يا درنه وغوښتل شي چي خپل شواهد وړاندي کړي په اخلاقی توګه عمل وکړی حقايق په بی طرفه او منصفانه وړاندي کړي.

داسي هم کيږي چي پلټنه هم د پيسو او هم د وخت له مخي د يو لګښت وغواړي ځيني وخت مونږ هغه څه چي غواړويي ثابت يي کړو نو نه شو ثابتولاي، هيڅکله بايد د يو نيمګړي پلټني او تحقيق له پاره په دي خاطر چي زمونږ ډير وخت يي نيولي او يا دا چي ډير زيار مو پري ايستلي ونه لمسيږو، ځيني وخت بايد يو ژورناليست بايد دا ومني چي ددي ټولو هڅو وروسته د پلټني او تحقيق لپاره هيڅ هم نلرو نو په دي صورت کښي موضوع بيخي وغورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلان نشراتی

صبح شنبه

۶/۰۰ معارف اسلامی
۶/۴۰ ورزش بدنی
۷/۰۰ اخبار
۷/۵ سلام صبح بخیر
۸/۰۰ اخبار
۸/۰۵ ادامه سلام صبح بخیر
۸/۳۵ تن به تن
۹/۰۰ اخبار
۹/۰۵ اردوملی
۹/۳۰ از هرجا از هر رنگ
۹/۵۰ موسیقی و پروموشن
۱۰/۰۰ اخبار
۱۰/۰۵ هوا و نوا
۱۱/۰۰ اخبار
۱۱/۰۵ بحث هفته
۱۱/۳۰ مرچ سرخ
۱۲/۰۰ اخبار
۱۲/۰۵ شورا و مردم
۱۲/۳۰ اذان ظهر
۱۲/۳۵ در رهگذر نور
۱/۰۰ اخبار
۱/۰۵ هفته ۱-۲ ساعتی با شما
هفته ۲ آزمونگاه ذهن
هفته ۴ پاسخ چیست
۲/۰۰ سیمای هموطن
۳/۴۰ جهان ما
۴/۰۰ اخبار
۴/۰۵ کارتون هفته ۴ صلح و امنیت
۴/۲۵ دستاورد
۴/۵۰ موسیقی و پروموشن ها
۵/۰۰ اخبار
۵/۰۵ آینده سازان
۵/۳۰ آه و واه
۵/۵۵ پروموشن ها
۶/۰۰ صدای آشنا
۷/۰۰ موسیقی محلی
۷/۳۰ اعلانات
۷/۳۵ گزارش ولایتی
۷/۴۵ اعلانات
۷/۵۵ موسیقی
۸/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۸/۴۰ اعلانات و موسیقی
۹/۰۰ سخن و اندیشه
۹/۳۰ سریال
۱۰/۰۰ اخبار به زبان انگلیسی
۱۰/۳۰ هفته ۱-۳ یک چمن گل
هفته ۲-۴ مجله تلویزیونی
۱۱/۲۰ هفته۱-۳ زمزمه های شب هنگام
هفته ۲-۴ موسیقی غزل
۱۲/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۱۲/۴۰ جهان ما
۱/۰۰ زمزمه های شب هنگام
۲/۰۰ اخبار انگلیسی
۲/۱۰ هوا نوا
۳/۰۰ هفته ۱-۳ یک چمن گل
هفته ۲-۴ مجله تلویزیونی
۳/۵۰ پروموشن و سپاتها
۴/۰۰ سخن و اندیشه
۴/۳۰ هفته ۱ سریال هفته۲-۳-۴ دستاورد
۴/۵۵ پروموشن ها
۵/۰۰ تلاوت قرانکریم

صبح یکشنبه

۶/۰۰ برنامه معارف اسلامی
۶/۴۰ ورزش صبحانه
۷/۰۰ اخبار
۷/۰۵ سلام صبح بخیر
۸/۰۰ اخبار
۸/۰۵ ادامه سلام صبح بخیر
۸/۳۵ دستاورد
۸/۵۵ پروموشن
۹/۰۰ اخبار
۹/۰۵ آینده سازان
۹/۳۰ آه واه هفته۱-۲-۳ صلح و امنیت هفته ۴
۱/۰۰ اخبار
۱۰/۰۵ هوا و نوا
۱۱/۰۰ اخبار
۱۱/۰۵ سخن و اندیشه
۱۱/۳۵ هفته ۱-۳ یک چمن گل
هفته ۲-۴ مجله تلویزیونی
۱۲/۰۰ اخبار
۱۲/۰۵ ادامه برنامه
۱۲/۳۰ آذان نماز ظهر
۱۲/۳۵ معارف اسلامی
۱/۰۰ اخبار
۱/۰۵ سریال و موسیقی
۲/۰۰ سیمای هموطن
۳/۴۰ راپورعلمی
۴/۰۰ اخبار
۴/۰۵ مردم و موسیقی
۴/۳۵ کلکین
۵/۰۰ اخبار
۵/۰۵ ویکت
۵/۳۰ بسوی خوشبختی
۵/۵۵ پروموشن سپات و اعلانات
۶/۰۰ صدای آشنا
۷/۰۰ سریال
۷/۳۰ اعلانات
۷/۳۵ گزارش ولایتی
۷/۵۰ اعلانات و موسیقی
۸/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۸/۴۰ اعلانات
۸/۵۰ موسیقی
۹/۰۰ مباحثه
۹/۳۰ نیمه دیگر
۱۰/۰۰ اخبار انگلیسی
۱۰/۱۰ هفته ۱-۳ فرهنگ مردم
هفته ۲-۴ کتاب
۱۰/۳۰ فلم هنری
۱۲/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۱۲/۴۰ راپورعلمی
۱/۰۰ زمزمه های شب هنگام
۲/۰۰ اخبار انگلیسی
۲/۱۰ هوا و نوا
۳/۰۰ نیمه دیگر
۳/۳۰ هفته ۱-۳ فرهنگ مردم
هفته۲- ۴ کتاب
۴/۰۰ مباحثه
۴/۲۵ سریال
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ تلاوت قرانکریم

صبح دوشنبه

۶/۰۰ برنامه معارف اسلامی
۶/۴۰ ورزش بدنی
۷/۰۰ اخبار
۷/۰۵ سلام صبح بخیر
۸/۰۰ اخبار
۸/۰۵ ادامه سلام صبح بخیر
۸/۳۰ ویکت
۸/۵۵ پروموشن
۹/۰۰ اخبار
۹/۰۵ کلکین
۹/۳۰ نیمه دیگر
۱۰/۰۰ اخبار
۱۰/۰۵ هوا و نوا
۱۱/۰۰ اخبار
۱۱/۰۵ مباحثه
۱۱/۳۵ هفته ۱-۳ فرهنگ مردم
هفته ۲-۴ کتاب
۱۲/۰۰ اخبار
۱۲/۰۵ گزارش
۱۲/۲۰ موسیقی آرام
۱۲/۳۰ اذان نماز ظهر
۱۲/۳۵ معارف اسلامی
۱/۰۰ اخبار
۱/۰۵ موسیقی و مردم
۱/۴۵ راپور علمی
۲/۰۰ سیمای هموطن
۳/۴۰ جهان ما
۴/۰۰ اخبار
۴/۰۵ صحت برای همه
۴/۳۰ شهر ما خانه ما
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ اخبار
۵/۰۵ اینده سازان
۵/۳۰ بسوی نور
۵/۵۵ اعلانات
۶/۰۰ صدای اشنا
۷/۰۰ سریال
۷/۲۵ اعلانات
۷/۳۰ گزارش ولایتی
۷/۴۵ اعلانات
۷/۵۰ موسیقی
۸/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۸/۴۰ اعلانات
۸/۵۰ موسیقی
۹/۰۰ هفته ۱-۳آیینه شهر هفته ۲-۴ در جستجوی حقایق
۹/۳۰ هفته ۱-۳سینما هفته ۲-۴ شما و تلویزیون
۱۰/۰۰ اخبار انگلیسی
۱۰/۱۰ هفته ۱-۳ هفت شهر هنر هفته ۲ مشعلداران هنر هفته ۴ لحظه ها و لبخند
۱۰/۵۰ هفته ۱-۳بزم غزل هفته۲ لحظه ها لبخند هفته۴ زمزمه ها
۱۲/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۱۲/۴۰ صحت برای همه
۱/۰۰ هفته ۱-۳-۴ زمزمه ها هفته ۲ لحظه ها و لبخندها و مشعلداران هنر
۲/۰۰ اخبار انگلیسی
۲/۱۰ هوا نوا
۳/۰۰ هفته ۱-۳ سینما هفته ۲-۴ شما و تلویزیون
۳/۵۰ پروموشن موسیقی
۴/۰۰ هفته۱-۳آیینه شهر هفته ۴-۲ درجستجوی حقایق
۴/۳۰ سریال
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ تلاوت قرانکریم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلویزیون ملی افغانستان

صبح سه شنبه

۶/۰۰ معارف اسلامی
۶/۴۰ ورزش بدنی
۷/۰۰ اخبار
۷/۰۵ سلام صبح بخیر
۸/۰۰ اخبار
۸/۰۵ ادامه سلام صبح بخیر
۸/۳۵ صحت برای همه
۸/۵۵ موسیقی و پروموشن
۹/۰۰ اخبار
۹/۰۵ آینده سازان
۹/۳۰ شهر ما خانه ما
۱۰/۰۰ اخبار
۱۰/۰۵ هوا و نوا
۱۱/۰۰ اخبار
۱۱/۰۵ هفته ۱-۳ آیینه شهر هفته
۲-۴ در جستجوی حقایق
۱۱/۳۵ هفته ۱-۳هفت شهر هنر
هفته ۲-۴ لحظه و لبخند ها
۱۲/۰۰ اخبار
۱۲/۰۵ هفته ۱-۳-۴ گزارش هفته
۲ مشعلداران هنر
۱۲/۲۰ موسیقی
۱۲/۳۰ آذان نماز ظهر
۱۲/۳۵ بسوی نور
۱/۰۰ اخبار
۱/۰۵ هفته ۱-۳ سینما
هفته۲-۴ شما و تلویزیون
۲/۰۰ سیمای هموطن
۳/۴۰ جهان حیوانات
۴/۰۰ اخبار
۴/۰۵ هفته ۱-۳نونهالان بشارتگر
هفته ۲-۴ فلم کارتونی
۴/۳۰ هفته ۱-۳پولیس هفته
۲-۴ نونهالان بشارتگر
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ اخبار
۵/۰۵ جوانان
۵/۳۰ دانستنیهای از فقه
۵/۵۵ اعلانات
۶/۰۰ صدای آشنا
۷/۰۰ سریال
۷/۳۰ اعلانات
۷/۳۵ گزارش ولایتی

۷/۵۰ اعلانات
۷/۵۵ موسیقی
۸/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۸/۴۰ اعلانات
۸/۵۰ موسیقی
۹/۰۰ روانی چاری
۹/۳۰ سریال
۱۰/۰ اخبار انگلیسی
۱۰/۱۰ هفته ۱-۳رنگین کمان
هفته ۲-۴ چشم انداز
۱۱/۰۰ مستطیل سبز
۱۱/۲۰ زمزمه ها
۱۲/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۱۲/۴۰ جهان حیوانات
۱/۰۰ زمزمه ها
۲/۰۰ اخبار انگلیسی
۲/۱۰ هوا و نوا
۳/۰۰ هفته ۱-۳ رنگین کمان
هفته ۲-۴ چشم انداز
۳/۴۰ پروموشن و موسیقی
۴/۰۰ روانی چاری
۴/۳۰ سریال
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ تلاوت قرآنکریم

صبح چهار شنبه

۶/۰۰ معارف اسلامی
۶/۴۰ ورزش بدنی
۷/۰۰ اخبار
۷/۰۵ صبح بخیر
۸/۰۰ اخبار
۸/۰۵ ادامه صبح بخیر
۸/۳۵ نونهالان بشارتگر
۸/۵۵ پروموشن
۹/۰۰ اخبار
۹/۵۵ پروموشن ها
۱۰/۰۰ اخبار هفته ۱-۳ پولیس هفته ۲-۴
۱۰/۰۵ هیلوپالوا
۱۱/۰۰ اخبار
۱۱/۰۵ روانی چاری
۱۱/۳۵ هفته ۱- ۳ رنگین کما ن
هفته ۲-۴ چشم انداز
۱۲/۰۰ اخبار

۱۲/۰۵ بقیه برنامه ها
۱۲/۳۰ آذان
۱۲/۳۵ دانستنیهای از فقه
۱/۰۰ اخبار
۱/۰۵ سریال
۱/۳۵ مستطیل سبز
۲/۰۰ سیما ی هموطن
۳/۴۰ راپور علمی
۴/۰۰ اخبار
۴/۰۵ دانش برای همه
۴/۳۰ هفته ۱-۳ زراعت ومالداری
هفته ۲-۴ جهان حیوانات
۴/۵۵ پروموشن
۵/۰۰ اخبار
۵/۰۵ آینده سازان
۵/۳۰ والعصر
۵/۵۵ اعلانات
۶/۰۰ صدای آشنا
۷/۰۰ سریال
۷/۲۵ اعلانات
۷/۳۰ گزارش ولایتی
۷/۴۵ اعلانات
۷/۵۰ موسیقی
۸/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۸/۴۰ اعلانات
۸/۵۰ موسیقی
۹/۰۰ لرغونی مینه
۹/۳۰ نگاه
۱۰/۰۰ اخبار انگلیسی
۱۰/۱۰ صور خیال
۱۱/۱۰ هفته ۱-۳ زمزمه های
هفته ۲-۴ کاروان حله
۱۱/۵۰ پروموشن و موسیقی
۱۲/۰۰ اخبار داخلی و خارجی
۱۲/۴۰ دانش برای همه
۱/۰۰ زمزمه ها
۲/۰۰ صور خیال
۳/۰۰ لرغونی مینه
۳/۲۵ هفته ۱-۳ نگاه هفته
۲-۴ کاروان حله
۳/۵۰ پروموشن و موسیقی
۴/۰۰ سریال

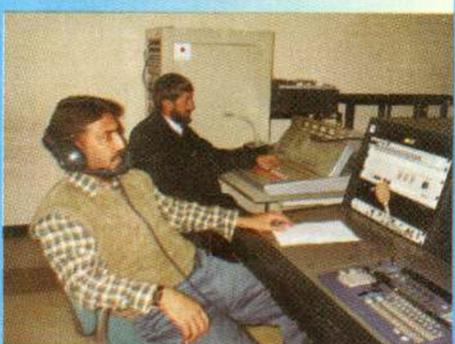

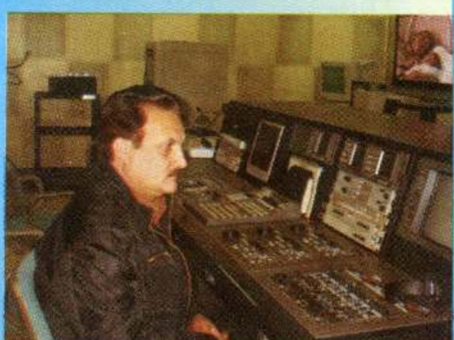

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلان نشراتی

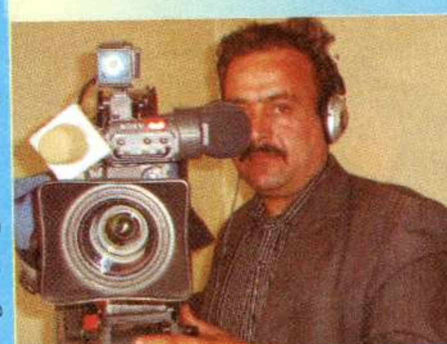

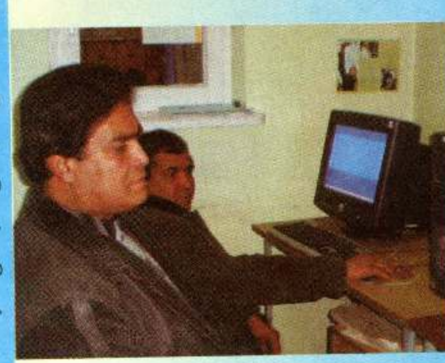

٤/٤٥ گزارش ولایتی

٥/٠٠ تلاوت قرانکریم

صبح پنجشنبه

٦/٠٠ معارف اسلامی

٦/٤٠ ورزش بدنی

٧/٠٠ اخبار

٧/٠٥ سلام صبح بخیر

٨/٠٠ اخبار

٨/٠٥ ادامه سلام صبح بخیر

٨/٣٠ مروربرروزنامه ها

٨/٤٠ دانش برای همه

٩/٠٠ اخبار

٩/٠٥ آینده سازان

٩/٣٠ هفته ۱-۳ زراعت و مالداری

هفته ۲-٤ نگاه

٩/٥٥ پروموشن

١٠/٠٠ اخبار

١٠/٠٥ هوا و نوا

١١/٠٠ اخبار

١١/٠٥ لرغونی مینه

١١/٣٠ هفته ۱-۳ نگاه هفته

۲-٤ کاروان حله

١١/٥٥ پروموشن

١٢/٠٠ اخبار

١٢/٠٥ گزارش ولایتی

١٢/٢٠ موسیقی آرام

١٢/٣٠ اذان نماز ظهر

٣٥/٠٠ معارف اسلامی

١/٠٠ اخبار

١/٠٥ سریال

١/٣٥ هفته ۱-۳ موسیقی محلی

هفته ۲-٤ جهان حیوانات

٢/٠٠ سیمای هموطن

٣/٤٠ جهان ما

٤/٠٠ اخبار

٤/٠٥ فلم کارتونی

٤/٣٠ ورزش هفته

٤/٥٥ پروموشن ها

٥/٠٠ اخبار

٥/٠٥ کلکین

٥/٣٠ درسهای از قران

٥/٥٥ اعلانات

٦/٠٠ صدای آشنا

٧/٠٠ سریال

٧/٢٥ اعلانات

٧/٣٠ گزارش ولایتی

٧/٤٥ اعلانات

٧/٥٠ موسیقی

٨/٠٠ اخبار داخلی و خارجی

٨/٤٠ اعلانات

٨/٤٥ موسیقی

٩/٠٠ روبرو با مردم

٩/٣٠ فلم هنری

١٢/٠٠ اخبار داخلی و خارجی

١٢/٤٠ جهان ما

١/٠٠ زمزمه های شب هنگام

٢/٠٠ هوا نوا

٣/٠٠ گزارش ولایتی

٣/١٥ ورزش هفته

٣/٤٠ پروموشن و موسیقی

٤/٠٠ فتبال

٤/٤٥ موسیقی غزل

٥/٠٠ تلاوت قرانکریم

صبح جمعه

٦/٠٠ معارف اسلامی

٦/٤٠ بدنی روزنه

٧/٠٠ اخبار

٧/٠٥ سلام صبح بخیر

٨/٠٠ اخبار

٨/٠٥ ادامه سلام صبح بخیر

٨/٣٠ ورزش هفته

٨/٥٥ پروموشن

٩/٠٠ اخبار

٩/٠٥ از لابلای آرشیف

١٠/٠٠ اخبار

١٠/٠٥ هوا و نوا

١١/٠٠ اخبار

١١/٠٥ فلم برا ی نو جوانان

١٢/٠٠ اخبار

١٢/٠٥ سریال

١٢/٣٠ اذان ظهر جمعه

١٢/٣٥ درسهای از قران

١/٠٠ اخبار

١/٠٥ جاهای تاریخی قران

١/٣٥ موسیقی قوالی

٢/٠٠ سیمای هموطن

٣/٤٠ زنگ مکتب

٤/٠٠ اخبار

٤/٠٥ موسیقی و مردم

٤/٥٥ پروموشن

٥/٠٠ اخبار

٥/٠٥ تن به تن

٥/٣٠ در رهگذر نور

٥/٥٥ اعلانات

٦/٠٠ اردوی ملی

٦/٢٥ از هر جا از هر رنگ

٦/٥٠ پروموشن و موسیقی

٧/٠٠ حجری مجلس

٧/٢٥ اعلانات

٧/٣٠ گزارش ولایتی

٧/٤٥ اعلانات

٧/٥٠ موسیقی

٨/٠٠ اخبار داخلی و خارجی

٨/٤٠ شورا و مردم

٩/٠٠ بحث هفته

٩/٣٠ هفته ۱-۳ مرچ سرخ هفته ۲

آزمونگاه ذهن هفته ٤ پاسخ چیست

١٠/٠٠ اخبار انگلیسی

١٠/١٠ هفته ۱-۳ ساعتی با شما

هفته ۲-٤ کنسرت

١١/٠٠ هفته ۱-۳ تیاتر هفته ۲-٤ زمزمه ها

١٢/٠٠ اخبار داخلی و خارجی

١٢/٤٠ زنگ مکتب

١/٠٠ زمزمه ها

١/٣٠ هفته ۱-۳ مرچ سرخ

هفته ۲-٤ هوا و نوا

٢/٠٠ اخبار انگلیسی

٢/١٠ ادامه برنامه

٣/٠٠ هفته ۱-۳ ساعتی با شما هفته ۲

آزمونگاه ذهن هفته٤- پاسخ چیست

٣/٥٥ پروموشن

٤/٠٠ بحث هفته

٤/٣٠ تن به تن

٥/٠٠ تلاوت قرانکریم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بقیه ص (۳۳)

، توقفش میداد و محسورش میکرد حتی بعضاً به قدری مجذوب آن میگردید که لحظاتی چند پس از زنگ مکتب به صنف داخل میشد. بعداً به کاپی رسم ها می پرداخت. پدرش مخالف نقاشی بود و عقیده داشت که در آخرت این همه تصاویر از عبدالغفور روح میطلبد، بار بار او را مورد توبیخ و سرزنش قرار داده و حتی گاهی هم به لت و کوبش میپرداخت ولی یک قوه مجهول و آتشین درونی، این هنرمند محبوب را به سوی تصمیمش کشاند.

با وجودیکه در اوایل تسلط اسلام، در کشور های اسلامی به علت تحریم نگاره گری و تصویر پردازی، نقاشی امکانات رشد نیافت و هنرمند نتوانست که احساس خویش و خواست جامعه خود را با نگاره ها انعکاس دهد اما هرگز این تحریم مانعی در حرکت پویای هنرمندانی چون برشنا نگردید و مکتب صنایع در برنامه های تدریسی خود در پهلوی هنر رسامی، هنر پیکره ترشی را مورد فعالیت کاری خود قرار داد و تا جایی که قدرت و توانمندی موجود به کمک و رهنمای های یک تعداد از استادان ورزیده، این سد را شکست و به شاگردان اجازه داخل شدن در حریم این مظهر هنری را داد.

برشنا می گوید: « اگر هنرمندان قرن ۱۹ فرانسه عالی ارزیابی شده است، حیات بعضی از آنان را بنام «امپرسیونیستها» یادمیشدند، تحت مطالعه قرار بدهیم اعتراف خواهیم کرد که آنان هنرمندان حقیقی بودند و حیات خویش را باهمه مزایای آن وقف تکتیک و اندیشه های هنری خود نموده، انقلاب عظیمی در جهان هنر وارد ساختند».

نخستین استاد آقای برشنا در رشته درامه نویسی «گی- یی- سنگ» بود که قرن هجده در آلمان میزیست. این استاد فن درام، علاوه بر قشنگترین درامه ها از قبیل: نا تان عاقل، امیلیا کالوتی، مینافور، ربارهلم وغیره آثار فنا ناپذیری هم در فن درامه نویسی از خود به یادگار گذاشته است».

استاد از نگاه تیپ و چهره ظاهری بیشتر به « گاری کوپر» هنرمند سینمایی امریکا شباهت داشت و با وصف اینکه عمر برشنا از پنجاه سال تجاوز کرده بود، جوان زیبا، رسا و شکست ناپذیر به دیده می آمد. برشنا به اندازه یی محو جهان هنر بود که اکثر ارادتمندان و شاگردانش را نمی شناخت و یا غالباً یکی را با دیگری اشتباه میکرد.

استاد عمری را در راه تربیه استعداد های نسل جوان کشور صرف کرده و موفق هم بود، یکی از استادان بنام ماستردین هندوستانی که در تعلیم اولاد وطن سهل انگاری کرده و بعضاً به خوش گذرانی میپرداخت، برشنا چندین بار بریش توصیه کرد تا در تعلیم شاگردان ،علاقمند گردد اما معلم موصوف اصلاح پذیر نبود بلاخره استاد برشنا تصمیم گرفت تا ماستردین را از وظیفه سبکدوش سا زد سرانجام همانطور هم شد و ماستردین در غربت و بیکاری حیاتش را از دست داد و جسدش به هندوستان منتقل گردید.

استاد برشنا هنرمند ظریفی بود که ظرافتهای کرکتر او در تمام آفریده های هنری اش از آغاز تا انجام منعکس شده است با هر موضوعی که برای خود انتخاب میکرد تا ختم کارش در یک نبرد هنرمندانه بود.

با آنکه استاد برشنا به تمام معنا یک نقاش شرقی بود معهذا از رنگهای گرم و سرد استفاده شایانی کرده است گرچه رنگهای بنفش و آبی را در اکثر آثار خود به دیگر رنگها ترجیح داده است ولی در ترسیم مناظر تیپک افغانی چندان وفادار نبود است.

استاد برشنا تقریباً همه رشته های هنر نقاشی را به تجربه گرفته و از هر کدام آنها استادانه بدر آمده است همانطوریکه در آثار نوک آهنی برشنا را برشنای پُر قدرت معرفی میکند به همان اندازه کار های ذغالی، سوخته کاری در چوب، رنگ روغنی و آبی، آن ظرافتها و سبک کارش را در جوشش رنگها با شفافیت به خصوصی مانند شفافیت شخصیتش با قدرت جلوگر میشود.

گرچه ما درین دوره هنرمندان دیگری هم داشتیم، که هستی خود را ذره ذره در رگهای رنگها دمیده اند تا آفریده های هنری خود را هرچه زیبا و موزون بر صحیفه کاغذ نقش بندند و به این وسیله در تاریخ فرهنگ کشور باستانی ما ورق تازه یی بگشایند؛ ولی باید متذکر شویم که تنها زیبایی.ها کامل بودن یک اثر را تایید نمی کند. کنار رفتن از محتوا و متوسل شدن به زیبایی قهراً هنر را صدمه میزند. ازین رو آفریده های هنری استاد برشنا مملو از زیبایی های ایده الیزم نبوده، بلکه هر اثرش نمایانگر زیبایی های ریالیزم او بود، که از انگیزه های اجتماع خود الهام میگرفت و هر پرده اوپیام آور زندگی و عنعنات زمانه اش بود؛ زمانیکه هرگز نمی گذرد و کهنه نمی شود. زیرا خود مردم این سر زمین قهرمانان واقعی صحنه هایی هستند، که بزرگانی همچون پروفیسور غلام محمد مصور، استادبرشنا، غوث الدین، استادخیر محمد، استاد کریم شاه و صدها هنر آفرین دیگر در متن آن رشد یافته و به کمال رسیده اند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رویداد های فرهنگی

وفات ضیا قاریزاده

با دریغ و تاسف اطلاع حاصل نمودیم که آقای ضیا قاریزاده یکی از شخصیت های فرهنگی و هنر دوست، شاعر و آواز خوان کشور جهان فانی را وداع گفت روح اش شاد و بهشت برین نصیبش باد.

مرحوم ضیأ قاریزاده در سال۱۳۰۱ هجری شمسی در کابل چشم به جهان گشود. در سال ۱۳۰۷ شامل لیسه نجات (امانی) گردید و بعد از تکمیل دوره ابتدایه در همان لیسه به حیث استاد زبان دری ایفای وظیفه کرد. ضیأ قاریزاده برعلاوه آموزگاری وظایف مختلف را در عرصه مطبوعات و فرهنگ اجرا کرده است.

مدت در پوهنی و افغان ننداری به صفت آمر فرهنگی سپس در وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان به حیث مشاور مقرر شد. فعالیت های زیادی را در عرصه هنر و فرهنگ افغانستان انجام داد. ضیأ قاریزاده شعر های ناب سروده است که در جراید و مجلات در داخل و خارج از کشور به چاپ رسیده است. قاریزاده آهنگ های خود را در رادیو افغانستان به نام مستعار کبوتر ضبط کرده است که آهنگ های مشک تازه می بارد، شب به دامان کابل، دلم را سر به سر سودا گرفته، یا چمن چراغان است، هی هی گلکم از جمله آثار به یاد ماندنی ضیأ قاریزاده است.

مرحوم ضیأ قاریزاده افزون بر شاعری به آواز خوانی و آهنگ سازی نیز اشتغال داشت. که آهنگ های زیادی تصنیف شده وی در آرشیف رادیو افغانستان موجود است که آواز خوانان مشهور کشور چون استاد رحیم، احمد ظاهر، احمد ولی، ځلاند، ناشناس و دیگران سروده اند. مرحوم ضیأ قاریزاده در سال های پایانی عمرش بینائی خود را از دست داده بود. وی وصیت کرده بود که جنازه اش را به زادگاهش کابل انتقال دهند و در کنار مادرش به خاک بسپارند که وصیت اش به جا گردید جنازه وی از کانادا به کابل انتقال داده شد و در حضیره خانواده گی اش به خاک سپرده شد.

په لوګر کی د لرغونو خایونو کیندنه روانه ده:

د نامعلومو کسانو لخوا د لوګر ولایت په بیلا بیلو سیموکی د لرغونو خایونو د کیندنی لړي روانه ده.

د دغه ولایت د اطلاعاتو او کلتور رئیس محمد ظاهر صدیقی وویل: چی دغه کیندني پر مرکز پل علم سربیره په محمد آغه، برکي برک، څرخ او خروار ولسوالیو کی دوام لري. هغه زیاته کره چي په دغو سیموکی له لسو څخه زیات لرغوني خایونه شته، چي د نامعلومو کسانو لخوا یي له تیرو پنځو میاشتو راهیسی ناقانونه کیندنی رواني دي. نوموړي وویل چي د دي لرغونو خایونو په جمله کی مس عینک، کافر کوت، خواجه احمد، دادو خیل، سجاوند او علی ملنګ شامل دي. صدیقي وایی چي له دي سیمو څخه هره ورځ په لسګونه موتر قیمتي دبري او تاریخي آثار ویستل کیږي او په قاچاق دول له هیواد څخه بهر لیږل کیږي. د نوموړی په وینا له دغو سیمو څخه په تیرو څو میاشتی کی په لسګونه طلایی او خاکی مجسمی استخراج شوی او غلا شوی دي د اطلاعاتو او کلتور رئیس وایی چي په دي غیر قانونی کار کی د سیمی خلک لاس لري د ده په وینا څکه چي د نورو سیمو نابلده خلک دغه کار نه شی کولي. د لوګر پخوانی والي عبدالکریم هاشمی هم تیره اونی دا منلی وه چي د لرغونو سیمو د کیندنی لړی پیل شوي ده.

****

قضیه تخریبکاران ساحه باستانی خم زرگر:

اخیرا پنج تن از افراد استفاده جو که قصد داشتند به بهانه حفرچاه عمیق به یك ساحه باستانی دستبرد بزنند توسط مردم محل خم زرگر ولایت کاپیسا به پسته امنیتی محل شناسایی و دستگیر شدند. هیأت مختلط از وزارت های اطلاعات و فرهنگ و امور داخله به ولایت کاپیسا معرفی شدند تا قضیه مخربان ساحه باستانی خم زرگر را از نزدیك بررسی و با نماینده گان مردم محل ملاقات و روی پیشنهادات شان در مورد نگهداری ساحه باستانی خم زرگر باهم تفاهم کنند. رئیس اطلاعات و فرهنگ ولایت کاپیسا با تاکید گفت: که ساحه خم زرگر کاپیسا یك ساحه باستانی است و مطابق به فرمان رئیس جمهور کشور هر نوع ساختمان، کندن کاری و حفریات در چنین ساحات ممنوع است.

PROPERTY OF ACKU
S1102

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرام بریال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ACKU
مسلسل
HE
8700.9
الف 77
29 T

چاپ : مطبعه آزادی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library